

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Italijansko vojno poročilo št. 446 in 447:

Zmagoviti letalski napadi v severni Afriki

446. italijansko uradno vojno poročilo pravi: V Cirenaiki znatno delovanje topništva in osnaga letalstva na odseku pri Tobruku. Skupine nemških letal so uspešno bombardirale proteletalske baterije v trdnjavi ter ladje v luki. Naša lovška letala so sestrelila eno sovražno letalo.

Angleška letala so bombardirala Bengazi in napravila nekaj škode.

V vzhodni Afriki novi sovražni letalski napadi na postojanke pri Uolkelitu. Stalno delovanje naših oddelkov, ki so izvedli napadalne sunke med sovražne postojanke.

V pretekli noči je kraljevo letalstvo bombardiralo letališče v Mikabi na Malti. Izbruhnilo je mnogo požarov.

Glavni stan italijanskih vojnih sil, 25. avgusta: Nič pomembnega na suhozemskih frontah.

V noči na 24. avgusta so sovražna letala metala zažigalne bombe na kraj Tempio Pausania (Sassari) in povzročila en smrtni primer in štiri ranjence ter brezpomembne škode.

Za časa svoje misije nad Sredozemljem je bilo eno naših letal napadeno po sovražnikovi lovski formaciji in je, čeprav je bilo hudo zadeto in je imelo ranjence na krovu, uspelo da se reči, potem ko je zbil eno nasprotno letalo.

Rim, 25. avg. AS. Angleška admiralteta sporoča, da je smatrati podmornico »Union« za izgubljeno, ker se ni pravočasno vrnila v svoje oporišče.

Nemško odlikovanje italijanskih letalcev

Berlin, 25. avgusta. AS. Tukajšnji listi s posebnim podčrtavanjem prinašajo vest, da je maršal Göring, kot poveljnik nemške zračne vojske, v imenu Hitlerja odlikoval 22 članov italijanskega letalskega zbora z železnim križcem v znak priznanja za njihovo delo lovskih pilotov in vodnikov spremeljavalnih letal nemških formacij za časa bojev nad Tobrukom. Nemški list porablja priliko za podčrtavanje vrednosti italijanskih bojevnikov v zraku.

Italijanski zbor na vzhodu koraka naprej

Ukrajinsko bojišče — italijanski sektor — 25. avgusta. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Srečal sem prvega italijanskega vojaka v bližini Buga. Srečal sem jih že na Madžarskem, v Rumuniji, v Besarabiji in v Bukovini, toda moje srečanje ob ukrajinski reki z vojniki zmagovitih enot, ki so imele veliko čast, da stopijo na bojišče zoper boljševiške sile, to srečanje je bilo tisto, ki je mojemu duhu vilo genotje in ponos nad tem, da sem Italijan.

Moje misli so bile zmedene in moja čustva tudi. Kdor se je bojeval, kdor je tvegval in dajal v temnih in v svetlih trenutkih lastno roko in lastno kri za domovino, lažje kakor

Priključitev vzhodne Galicije generalnemu guvernementu

Berlin, 25. avg. DNB. Generalni guverner Poljske dr. Frank je prevzel iz rok vojaškega poveljnika v Lwovu generala von Rokusa upravo Galicije na osnovi Hitlerjevega ukaza. S tem se je povečalo znatno območje generalnega guvernementa, ki so ga doslej tvorili štiri distrikte: Varšava, Krakow, Radom in Lublin. Doslej je obsegal poljski generalni guvernement 94.416 km² z 12 milijoni prebivalcev. Galicija ima 6 milijonov prebivalcev in je obstajala iz prejšnjih poljskih vojvodstev: Lwow, Tarnopol in Stanislawov. Skupno bo imel generalni guvernement 18 milijonov prebivalcev in njegova površina odgovarja velikosti Madžarske. Carinska meja pa zaenkrat še ostane, dokler se ne uredijo vsa vprašanja, kajti treba je upoštevati zasebno imovino, ki so jo svojci odpravili.

Sovjetsko razburjenje zaradi nemških navedb o vojnih izgubah

Berlin, 25. avgusta. AS. Iz pooblaščenega vira poročajo, da je nemško poročilo o prvih dveh mesecih vojne očitno razburilo sovjetske oblasti. Moskovski radio si prizadeva vzbuditi v svetu vero o poročilu o domnevnih sovjetskih zmagah. Toda pri naštevanju uničenih nemških divizij Moskva pogosto navaja enote, ki jih ni.

V nasprotju z jasnimi in utemeljenimi nemškimi navedbami poročajo Sovjeti, da imajo le 150.000 mrtvih, 440.000 ranjenih in 110.000 pogrešanih. Celotne nemške izgube znašajo po teh propagandnih trditvah 2.000.000. Tankov je bilo uničenih 5500 sovjetskih, 8000 nemških, letal 4500 sovjetskih, 7200 nemških, topov 7500 sovjetskih in 10.000 nemških.

Francoski prostovoljci za boj proti Sovjetom

Pariz, 25. avg. DNB. Uradno poročajo, da bo sedaj sestavljena legija francoskih prostovoljcev za boj proti boljševizmu. Prvi kontingent bo zbran v Versaillesu 24. avgusta. 30. avgusta pa bo šel za malo časa v taborišče na vaje, kjer bo opremljen in dokončno sestavljen.

Berlin, 25. avg. DNB. Letalonosilka »Illustrator« se nahaja sedaj v popravilu v neki ameriški ladjedelnici.

kdor koli drugi razume kaj pomeni za vernjočega Italijana srečati v Rusiji Italijo z njenimi vojniki in z njenim orožjem.

Italijanski vojniki se junaško in slavno bore v Gondariju, bojujejo se v Marmariki ter drže v šahu sovražnika, ki je močnejši po ludeh in po sredstvih. Italijanski mornarji se bore na Atlantskem in Sredozemskem morju. Italijanski letalci osparavajo sovražniku na Sredozemlju oblast v zraku. Zdaj pa se italijanski vojniki, Črne srajce in letalci bore v Rusiji proti Sovjetom. Treba je, da vsak Italijan pozna in ve, kakšnega napora za pripravo in organizacijo je treba za to sodelovanje italijanskih Oboroženih Sil. Zdaj sta na ruskih bojiščih v bojih proti Sovjetom dva velika naroda: nemški in italijanski z madžarskimi, romunskimi in finskimi zavezniki, ob navzočnosti slovaških čet in Francovih prostovoljcev.

Anglija in Združene države so v svojih delah uničile komunistične organizacije s pridnim in uspešnim delom parlamentarnih preiskovalnih komisij in s preganjanjem ter zapiranjem komunističnih poglavarjev in agentov kominterne. Zdaj pa so sklenile zvezo s Stalinom in mu mislijo pomagati z kdo ve kakšnimi sred-

Angleži in Rusi so napadli in vdrl v Iran

Rim, 25. avg. AS. Po poročilu agencije Reuter so danes zjutraj britanske čete prestopile iransko mejo.

Rim, 25. avg. AS. V radijskem sporočilu iz Moskve sporoča uradna britanska agencija, da je Molotov obvestil iranskega poslanika v Moskvi, da so sovjetske čete prestopile iransko mejo.

stvi in s kakšnim uspehom. Imena Churchill, Stalin, Roosevelt so živo znamenje boja zoper Evropo in zoper evropske narode, ki se vojskujejo, da zadobe svobodo in mir s pravičnostjo.

Fašistovska Italija in narodnosocialistična Nemčija bosta ustvarili pravico za zmeraj in obračunali z vsemi političnimi nesmisli, iznajdenimi v zadnjih časih za korist Anglije in Združenih držav.

Zdaj se je boj začel od tečajnika do Črne-ga morja, od rakovega povratnika do Atlantskega morja, od Sredozemlja do prežalostne Anglije. V operacijah ni niti trenutka postanka.

Oborožitev in oskrba italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji kar najbolj odgovarjata potrebam. Duh italijanskih čet je kar najvišji. Tudi legije Črnih srajc z nepotrpežljivostjo pričakujejo, da bi se uveljavile ter stopile v akcijo ob strani drugih italijanskih oddelkov.

Po napornih približevalnih pohodih, po udeležitvi pri uničevalni bitki na Bugu, ki je privedla do zasedbe najvažnejših središč med Bugom, Balto in Nikolaevim, po vsem tem korakajo italijanske čete proti novim ciljem. Sovražnikov poraz v Ukrajini je bil tolik, da je treba s stotinami kilometrov meriti razdalje, ki jih je treba še premagati.

Za premikajočimi se oddelki prihajajo dolge vrste avtomobilov z oskrbo, ki nosijo vojakom vse, kar potrebujejo za življenje in za boj.

Italijanske sile se s silami mogočne Nemčije bore za osvoboditev Evrope od njenih sovražnikov, da bodo dale Evropi in svetu nov red in novo pravo, utemeljeno na pravičnosti, na tisti pravičnosti, ki jo je Bog dal ljudem dobre volje, da bi živeli v miru.

Carigrad, 25. avgusta. AS. General Erکیلid komentira dogodke v Iranu v listu »Džumhuriyet«, da so velike demokracije proglasile obrambo svobode in neodvisnosti narodov za svoj cilj, kljub temu pa je bil Iran napaden. Iran se bo branil uspešno.

Bitka za Leningrad

Bern, 25. avg. AS. Novice iz Moskve povedo, da je maršal Vorosilov v Leningradu proglasil obsedno stanje. Britanski vojaški strokovnjaki mislijo, da bo zelo težko za Ruse braniti Leningrad proti nemškim silam, ki so zbrane na tem sektorju. V Londonu so tudi v skrbih za položaj v zapadni Ukrajini in pričakujejo nove nemške uspehe v tem sektorju.

Berlin, 25. avgusta. AS. Poročajo, da je neka nemška divizija po silovitih bojih in v izredno težavnih okoliščinah zasedla mesto Očakov ob izlivu Dnepra. Med drugim so nemški vojniki morali prekorati obsežen miniran predel in prisiliti k molku mogočne sovjetske obrežne baterije.

Berlin, 25. avgusta. AS. Med operacijami v vzhodnem delu Baltičkega morja so se lahke enote nemške mornarice srečale s sovjetskimi rušilci in ogledniškimi ladjami. Razpršile so jih s topniškim ognjem.

Berlin, 25. avgusta. AS. Nemško letalstvo je z uspehom napadlo pristanišče Murmansk ob Lednem morju. Bombe so zadele številna skladišča potrebščin in živeža.

Berlin, 25. avgusta. AS. Na severnem delu vzhodnega bojišča se operacije nadaljujejo zadovoljivo. Nemške čete so 23. avgusta dosegle neko reko in jo prekorale, ko so se polastile postojank na nasprotnem bregu. V zadnjih bitkah na Dnepru so po pripovedovanju sovjetskih ujetnikov zaposlili tudi na tisoče civilistov, ki nimajo nobene vojaške izobrazbe, kar priča o hudih izgubah sovjetske vojske v Ukrajini.

Sovjeti izvajajo obupne napore, da bi branili svoja mostišča na Dnepru. Včeraj zjutraj sta se dve stotnjiki izkrcali na nekem otoku sredi reke, ki so ga bili Nemci poprej zasedli. Nemški vojniki so pustili, da so Sovjeti končali svojo operacijo, potem pa so začeli streljati. Malo minut nato je bil nasprotni oddelk uničen.

Delovanje nemškega letalstva

Rim, 25. avg. AS. Po poročilu britanske uradne agencije iz Moskve je bilo pri 24. letalskih napadih, ki jih je dozdaj doživela Moskva: 736 mrtvih, 444 ranjenih in 2069 lahkotno ranjenih.

Berlin, 25. avg. AS. Nemško letalstvo je včeraj bombardiralo prometne zveze in zbiranje čet med sektorjem Gomelom in Kijevom. Številni aparati so bili uničeni na tleh. V ozemlju severno od Smolenska so nemška letala napadla utrdbe in postojanke sovražnega protiletalskega topništva. Potem, ko so odrgla bombe, so nemška letala s strojuicami napadla sovražne kolone na begu, ki so utrpeli znatno škodo.

Berlin, 25. avg. AS. Sovjetsko brodogrje je moralo zbežati v notranje pristanišče Kronstadta, da bi se izognilo uničenju, piše »Völkischer Beobachter«. List piše, da položaj ni samo težak na kopenski fronti, temveč tudi na morju. Nedavno je angleški radio priznal, da zadaja položaj sovjetskega brodogrja v baltiskem morju nekaj skrbli. Stalinov kanal, skozi katerega bi lahko šle nekatere enote, je sedaj pod kontrolnim nadzorom nemškega letalstva. Zato so angleško-sovjetske skrbi za usodo ruskih ladij popolnoma upravičene.

Finsko bojišče

Helsinki, 25. avgusta. AS. Finske čete, ki so zasedle pristanišče Kekisalmi ob severozahodni obali Ladoškega jezera, so našle tam obupno sliko. Mesto, slavno že od srednjega veka zaradi svoje trgovine, so divjaki na begu skoraj čisto do tal porušili. Povsod je dinamit dopolnil svoje žalostno uničevalno delo in podrl vse stavbe do temeljev. Iz razvalin pristanišča Kekisalmita molijo samo dve ali tri zasebne stavbe. Uničena so tudi siromašna bivališča v okolici mesta.

Helsinki, 25. avgusta. AS. Finsko letalstvo je uspešno bombardiralo sovjetske čete posebno v bližini jugovzhodne fronte ter je zadelo in uničilo veliko mehanizirano kolono. Poleg treh bombnikov, ki so bili že vsebovani v prejšnjem poročilu, je finsko letalstvo ter protiletalsko topništvo zbil v zadnjih 24 urah pet ruskih letal nad operacijsko zono za časa pojava nad krajema Karia in Koski. Letalska delavnost vzdolž vse fronte je od včeraj na novo zelo živahna od obeh strani.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 25. avgusta. AS. Včerajšnje nemško vojno poročilo se glasi:

V Ukrajini so nemške čete zavzele predmostno ozemlje Čerkasi na Dnepru, ki so ga dotlej sovražniki vztrajno branili. Severozapadno od Kijeva se je nadaljevalo zasledovanje pobitega sovražnika preko Dnepra. Zelo močne sovjetske enote so bile pobite na jugu jezera Ilmen in vržene čez reko Lovat. Nad 10.000 ujetnikov in brezštevilen plen so padli v naše roke. Te čete, ki se bojujejo v Estoniji, so usmerjene v koncentričnih napadih na Reval. Finski zavezniki se z izredno hrabrostjo bojujejo na obeh straneh Ladoškega jezera in napredujejo z dobrim uspehom.

Napad, izvršen 22. avgusta s strmoglavci na pristanišče Tobruk, je bil posebno uspešen. Protiletalske baterije so bile zadete v polno in so bile onesposobljene za boj, skladišča municije so bila uničena in nekaj ladij poškodovanih. V pretekli noči so bojna letala uspešno bombardirala sovražne postojanke pri Marsa Matruhu.

Sovražnik ni izvedel napadov na ozemlje države niti podnevi, niti ponoči.

V dobi od 22. junija do 23. avgusta je britansko letalstvo izgubilo v bojih nad Veliko Britanijo, nad morji okoli otoka, v severni Afriki in ob priliki napadov na državno ozemlje ter zasedena ozemlja, v celem 1044 letal. Od teh je letalstvo zbil 916 letal, 128 pa mornarica. V isti dobi boja proti Veliki Britaniji je bilo izgubljenih 125 naših letal.

Hitlerjev glavni stan, 25. avgusta. Vrhovno poveljstvo nemških vojnih sil poroča:

Operacije na vzhodu vseh povsod dobro napredujejo.

Kakor je bilo sporočeno že v posebnih vestih, so podmornice in vojne ladje, ki operirajo v prekmorskih vodah, uničile 25 sovražnih tovornih ladij s skupno 148.200 tonami. Od tega so samo podmornice pri večnevem zasledovanju in po trdem boju sestrelile iz spremljave, ki je bila namenjena iz Anglije v Gibraltar, 21 trgovskih ladij s 122.000 tonami. Poleg tega so v boju proti najmočnejšim varovalnim bojnim silam potopile rušilce vrste »Afridi«, eno korveto in eno stražarsko ladjo.

V boju proti Angliji je letalstvo podnevi bombardiralo z bombami težkega kalibra pristanišče Great Yarmouth.

Ponoči so bili letalski napadi usmerjeni proti pristaniškim napravam na britanski vzhodni obali in proti številnim letališčem na otoku. Predstražne ladje so sestrelile pred holandsko obalo en britanski bombnik.

Manjši število britanskih letal je vrglo v pretekli noči na nekatere kraje zapadne Nemčije rušilne in zažigalne bombe. Škoda ni znatna. Nočni lovci so sestrelili tri napadajoče bombnike.

DNB: Lord Beaverbrook je prosil ameriško vlado, da naj nadalje zelo znatno omeji severno-ameriški izvoz v Južno in Srednjo Ameriko, da bi se povečal ameriški izvoz v Anglijo.

Srebrna kolajna Brunu in Viktoriju Mussoliniju

Rim, 25. avg. AS. Besedilo motivacije, s katerim je bila podeljena kapitanu pilotu Brunu Mussoliniju srebrna kolajna za vojaške zasluge, je naslednja:

Poveljnik eskadre bombnikov je na njenem čelu izvrševal od svojega odhoda dalje številne operacije ter je s čvrstostjo in visokim ter bojevitim duhom premagal težave, ki so se mu pojavljale zaradi nasprotnih atmosferskih razmer in žive reakcije nasprotnika. S svojim gorečim in hrabrim zadržanjem, ki je bilo navdihnjeno s čustvi dolžnosti, je bil vedno vzor svojim posadkam, katerim je znal vliti entuziazem in zaupanje, ki sta potrebna za dokončanje vsake drzne akcije. — Sredozemsko in grško nebo, avgust in november 1940-XVIII.

Besedilo motivacije za poročnika pilota Viktorija Mussolinija pa je naslednje:

Kot častnik in pilot bombnika je sodeloval v številnih akcijah nad važne sovražne baze in je pokazal nesplošne poteze drznosti in poguma. V tveganjih podjetjih, katerim so se postavljali nasproti večkrat močna protiletalska reakcija ter napadi znatnih lovskih sil, je dajal ponovno dokaze čvrstosti in poguma, uspeval je med najtežjimi težavami doseči cilje in dovrševati z uspehom zaupana mu poslanstva. — Sredozemsko in grško nebo, avgust — november 1940-XVIII.

Skrb sv. očeta za ujetnike

Rim, 25. avgusta. Nadaljuje se, kot poroča »Osservatore Romano«, delavnost raznih apostolskih delegatov in vikarjev, ki so se podali v imenu sv. očeta k vojnim ujetnikom in civilnim internirancem v raznih koncentracijskih taboriščih. Vsem vlivajo mir in zaupanje ter jim prinašajo tolažilo očetovskega zanimanja sv. očeta, sporočajo tolažilne novice in zbirajo obvestila za sorodnike. Povsod so bili zastopniki sv. očeta sprejeti z veliko pozornostjo po oblastvih v raznih taboriščih in z izrazi vdanosti ujetnikov, ki jim večkrat izročajo pisma globoke zahvale za sv. očeta. Tako je te dni prispelo več pism raznih delegatov in vikarjev, ki vsebujejo poročila o raznih ujetnikih.

Sporazum med Italijo in Argentino o prodaji parnikov po argentinskih lukah

Buenos Aires, 25. avgusta. AS. Ase argentiski listi prinašajo z velikim poudarkom novice, da sta Italija in Argentina sklenili sporazum, po katerem bo Argentina kupila vse italijanske ladje, ki so zdaj v tamošnjih pristaniščih. Listi izražajo veselje nad tem, ker pomeni ta pogodba ustvaritev argentinske trgovske mornarice. Dolgi in težavni razgovori, ki jih je vedno navdihovala največja prisrčnost, so bili pod osebnim vodstvom poslanika Boscarellija. Argentina je dozdaj bila edina ameriška država, ki je zakonito ravnala glede ladij vojskujočih se držav, katere so se zatekle v njena pristanišča.

Obisk nemškega propagandnega ministra v Italiji

Rim, 25. avg. AS. Nemški propagandni minister dr. Goebbels je sprejel povabilo ministra za ljudsko kulturo Pavolinija in bo 31. avgusta dopotoval v Benetke, da se udeleži mednarodne kinematografske razstave. Ostal bo v Italiji nekaj dni.

Razlogi za navidezni zastoj ofenzive na Vzhodu

Ankara, 25. avg. AS. Turški general Erکیلid obračunava v listu »Džumhuriyet« z angleško propagando, ki trdi, da se je zavezniška ofenziva na vzhodnem bojišču ustavila. General pravi, da je razumljivo, če so zavezniška poveljstva, prispela na določeno točko, morala spet izvesti preskrbo z vsem materialom, potrebnim za moderno vojno. Zato so morala urediti zaledje in zasedeno ozemlje. To je razlog, zaradi katerega se je ofenziva na videz ustavila. Razen tega pa je napredovanje v sredi bojišča zahtevalo, da napredujejo tudi obe krili, da bi fronta potekala pravilno. Povsod, kjer so Sovjeti hoteli poskusiti s protiofenzivo, so imeli ogromne izgube, ki jih lahko računamo na 25 divizij, ne da bi bili dosegli kak uspeh. V bistvu se napredovanje zaveznikov nadaljuje po načrtu, ne da bi sovjetskemu poveljstvu dalo kaj odihla.

Komunistična sabotaža v Franciji

Pariz, 25. avg. DNB: Po poročilu lista »La France au travail« je poslanik de Brinon izjavil američanskim častnikom na njihovo vprašanje, da je bilo v zadnjih 14 dneh izvršenih pet sabotažnih dejanj na železniski progi, ki so bila vsa pravočasno odkrita. Tako na nemški, kakor na francoski strani, je izjavil poslanik, so odločeni neusmiljeno zatreti vsa sabotažna dejanja, ker ogrožajo življenje tisočev ljudi, posebno pa delavcev.

Masonske lože v Belgiji razpuščene

Bruselj, 25. avgusta. AS. Po navedbi zasedbenih oblasti so v Belgiji razpuščene vse masonske lože. Premoženje teh lož pripada belgijski državi. Neka druga uredba predpisuje vzdrževanje discipline v belgijskih solah, ker se je v zadnjih časih večkrat pripetilo, da je prišlo med dijaki do nemir zaradi provokatorskega zadržanja nekaterih izmed njih, ki so nosili prepovedane znake.

Španija ima 25.5 milij. prebivalcev

Madrid, 25. avgusta. AS. Na osnovi rezultatov zadnjega ljudskega štetja ima Španija 25.5 milijonov prebivalcev. Pri zadnjem štetju je imela 24 milijonov prebivalcev. Med španskimi mesti ima samo Madrid in Barcelona nad en milijon prebivalcev. Po številu prebivalstva je tretja Valencia s 400.000 prebivalci. Poleg tega ima še 14 drugih mest nad 100.000 prebivalcev.

Bitka za Atlantik

Posebno nemško uradno poročilo o potopitvi 25 angleških ladij

Hitlerjev glavni stan, 25. avg. AS. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo naslednje izredno vojno poročilo.

Podmornice ter vojne ladje, ki nastopajo na širokem morju, sporočajo, da je bilo uničenih 25 sovražniških trgovskih ladij s skupno 148.000 tonami. 21 teh ladij so potopile podmornice po preganjanju, ki je trajalo več dni in po hudih bojih.

Churchill želi, da Amerika napove vojno Japonski

Rim, 25. avg. AS. Po neuspehih, ki so sledili sestanku Churchill-Roosevelt, je Churchill včeraj zvečer govoril po radiu, da bi narodom britanskega imperija dal pravo vrednost izjave, ki je bila sestavljena po tridnevni razpravi s predsednikom Rooseveltom. Ker ni mogel reči nič konkretnega, se je po svoji navadi Churchill omejeval na izražanje splošnih trditve. Pozabljajoč odločne metode, s katerimi zaslužuje Velika Britanija svoje kolonije, se je Churchill upal reči, da so si anglosaški narodi dali nalogo, srbeti za velike mase vseh celin. Nato je dal sliko svoje vrste o spopadu in je Rusijo imenoval miroljubni in nedolžen narod, ki je bil brez povoda napaden od Nemcev. Medtem je hudo napadel Japonsko in namesto, da bi priznal, da hoče Amerika in Anglija in Amerika spraviti pod svoj jarem to državo, je podvrgel napadalen namene tokijske vlade proti Siamu, Indokini, Singaporeju in celo proti Filipinom. Churchill je bil samo enkrat iskren, ko je izjavil, da hoče Amerika in Anglija razorožiti druge narode, da bi lahko gospodovala nad svetom. Ko je potem govoril o ruski vojni, je Churchill eikal na zemljepisne težave, ki tvorijo ovire pošiljanju dobav, katere hoče demokracija poslati Sovjetom.

Komplikacije v Ameriki zaradi pomoči Rusiji

Rim, 25. avg. AS. Na vsak način je treba izključiti najodločnejše mišljenje v Londonu, da bi angleško-ameriška pomoč mogla vplivati na operacije na vzhodni fronti, katere mora Rusija voditi samo s svojimi silami. Angleško-ameriška pomoč ne more vplivati na operacije pred pomladjo in mora biti zato organizirana tako, da bo služila vojaškim potrebam Rusije spomladi. Dokler sta London in Washington imela vtis, da bodo Rusi lahko zadržali napredovanje osi in začeli s protiofenzivo, so ruski zastopniki v Londonu in Washingtonu imeli samo smeh in zahvalo na ustih. Sedaj je jasno, da bo moral Stalin stopiti v vrsto Churchillovih varovancev in da bo moral čakati na svoj vrstni red. Največ kar more pričakovati je, da bo varovaneček št. 1. »Daily Mail« in drugi dnevniki objavljajo nekatere indikacije o velikem delu lorda Beaverbrooka v Washingtonu. Po »Daily Mailu« je glavna svrha Beaverbrookovega potovanja, velika zmeda v pošiljanju orožja Angliji. Ravnatelj severnoameriške vojne proizvodnje Knudsen je predložil sporočilo, v katerem zahteva takojšnjo reorganizacijo vse vojne proizvodnje.

Ta zahtevana reorganizacija, ki seveda tudi rabi svoj čas, je prišla skupaj z Beaverbrookovo zahtevo, pospešiti dobave in pošiljanje. Zato skušata Knudsen in Beaverbrook priti do sporazuma v svojih pogledih. Knudsenovo poročilo temelji na predhodnem poročilu Glacyja, ki je nedavno po Rooseveltovem nalogu obiskal podjetja angleške vojne industrije. Glacy je eden izmed vodilnih osebnosti severnoameriške industrije. Glacy je obžaloval izvesten nered v Angliji glede ureditve proizvodnje orožja in municije, katero potrebuje Anglija, in znatno zamudo v proizvodnji orožja, katero hoče Anglija proizvajati na angleškem ozemlju. Po Glacyju delata angleška in ameriška vojna industrija vsaka za svoj račun in večkrat se ne strinjajo datumu prihoda proizvodnje. Ruske zahteve so komplicirale mehanizem angle-

Ladje so pripadale sprevedu, ki je plul v Gibraltar. Potopljene so bili še en rušilec, ena korveta in ena spremna ladja. Samo osmim ladjam iz spreveda se je posrečilo uiti v portugalske vode.

Letalski napadi na Nemčijo

Berlin, 25. avg. a. AS. V zadnji noči je neko število britanskih letal letelo nad zapadna mesta. Metala so rušilne in zažigalne bombe, ne da bi povzročila škodo. Po dosedanjih poročilih so nočni lovci zbili tri letala.

Sanghaj, 25. avgusta. AS. Anglosaški načrti, ki hočejo doseči obkrožitev Japonske, so imeli med drugim za rezultat, da je popolnoma izginila britanska zastava iz prometa v pristanišča Sanghaj. Ze nekaj tednov sem dejansko ni nobena angleška ladja prišla v Sanghaj in že v marcu lanskega leta je japonska trgovska mornarica zavzela prvo mesto v prometu tega pristanišča s 60% vsega prometa. Ugotavljajo tudi naraščajoče zmanjšanje prihoda in odhoda severnoameriških ladij.

Tokio, 25. avgusta. AS. List »Kokumin« komentira Churchillov govor in podčrtava, da temelji na grožnjah. V ostalem opozarja na manevre ločiti Japonsko in Tajsko in obenem oddvojiti Japonsko od osi s predlogom japonsko-ameriških pogajanj. List pravi, da hoče Japonska upostaviti nov red v vzhodni Aziji in da je treba pazljivo nadzorovati vse angleške manevre, ki so naperjeni proti temu.

Washington, 25. avg. AS. Churchillov govor ni bil ugodno sprejet v severnoameriških parlamentarnih krogih. Številni senatorji pripovedujejo, da Churchill ni skril svojega namena, videti Ameriko, da napove vojno Japonski. Senator Wheeler je ob tej priliki izjavil, da Zedinjene države ne potrebujejo angleških nasvetov, kako rešiti svoja vprašanja na Daljnem vzhodu.

sko-ameriške proizvodnje. »Daily Telegraph« sporoča, da ima Rusija v nasprotju s prvimi optimističnimi izjavami na razpolago manjša finančna sredstva kot se je mislilo in je zaradi tega potrebno posojilo Rusiji. Roosevelt je povabil predsednika zvezne uprave za posojila Jonesa, da naj da o tem ugodno mnenje.

Ameriške pošiljave Rusiji

Rim, 25. avg. DNB. Agenciji Stefani po oči njen dopisnik iz Sangaja, da je ameriška vlada predlagala Moskovi, da bi poslala svojega opazovalca v Vladivostok. Ta predlog je zadal težave sovjetski vladi, ki doslej ni trpela navzočnosti niti angleških niti ameriških častnikov na fronti ali v strateško važnih področjih. Sovjeti ne morejo enostavno odbiti ameriškega predloga, so pa zaskrbljeni zaradi slabega vtisa ali zaradi japonske reakcije. Če bodo Amerikanci vztrajali na svojem predlogu, bo Moskva nasprotno predlagala, naj bo s to nalogo poverjen kakšen uradni ameriškega konzulata v Vladivostoku, ki bi lahko uradoval brez naslova in uniforme tajno, tako da bi bil videz varovan in ne bi prišlo do kakšnega japonskega protestnega koraka.

Ameriško oboroževanje

Washington, 25. avg. DNB. Senator Byrd je na izjavo Roosevelta v tiskovni konferenci, da številke iz njegovih kritik glede oborožitve Zedinjenih držav niso točne, dejal, da so njegove informacije od mornariškega ministra Knox, predsednika zveznega plovbenega urada admirala Landa in drugih višjih vladnih uradov. Tudi trditve, da doslej še niso bili poslani tanki v Anglijo, je tehnično točna, vendar priznava, da je bilo danih na razpolago Angliji 200 tankov po 12 ton v Afriki, vendar pa Angliji niso dobili doslej nikjer niti enega srednje-težkega niti enega težkega tanka.

so morali ti dati vse, kar so imeli, da so lahko ostali zmagovalci v boju zoper sovražnika.

Končno je bilo narejeno. Le ena divizija je mogla korakati v Korosten, medtem ko so druge še naprej morale varovati niena krila ter sovražnika še naprej prestopano nazaj potiskati. Toda tudi njim gre slava, da so izbojevale zmago za to važno železniško križišče.

Več kilometrov pred mestom ob obeh straneh ceste za Bondarovo se razteza gozd samih jelk, smrek, brez in nizkega, toda gostega grmičevja. Med debli meže kakor slepa očesa luknje, izkropane v močvare. Ta gozd nosi na sebi vrezana znamenja boja tako jasno in očito, kakor noben drug gozd, kar sem jih doslej videl. Luknje in zadetki drug zraven drugega, krošnje dreves so razcefrane, debela razsekana in razkosana ter prelomljena kakor vžgalice — vse to je naredila jeklena toča granat. Zemlja je razkopana in razmesarjena, velikanske luknje so izkoreninile cele gozdne dele in grmovja.

Tukaj ob potu leže naši zvesti, zdaj mirno spe pod križem iz brezovega lesa, ki je nekoliko naprej bil vzet njihov cilj, mesto Korosten.

Vsakdo bo obmolnil, kdor bo poslej moral hoditi skozi ta gozd mrtvih po široki cesti ali pa po ozkih gozdnih stezicah.

Zagreb, 25. avg. AS. V kratkem bodo dane v prodajo znamke za pet kun, kar bo prva redna serija novih znamk hrvaške države. Prva serija ima sliko mesta Konjic v Hercegovini, ki je rojstno mesto poveljnika. Pripravljajo se znamke za 6, 8, 30 in 50 kun.

Drobne

Bratislava, 25. avg. AS. Vsa Slovaška se je v teh dneh svečano spominjala spomina pokojnega voditelja slovaškega naroda magr. Hlinka, ki je umrl pred tremi leti.

Viehy, 25. avgusta. AS. Vozaško sodišče v Clermont-Ferandu je obsodilo v kontumaciji pet častnikov na smrtno kazen, šest pa na 20 let ječe.

Istanbul, 25. avgusta. AS. Nekaj časa sem se opazila veliko izginjanje rib v smirenem zalivu. Na osnovi raziskovanj so ugotovili, da je temu kriva prisotnost starih vrst roparskih rib v tem zalivu. Strokovnjaki pravijo, da bodo izginile vse ribe v teku dveh let. Oblastva študirajo sredstva, da bi uničila roparske ribe, ki uničujejo obstoj ribičev.

Gospodarstvo

Ljubljana, obmejno gospodarsko središče

Agencija Agit poroča iz Rima: Poljedelska, industrijska in trgovska delavnost nove pokrajine Ljubljanske, ki se je naglo vključila v narodno gospodarstvo, se sedaj živahno razvija in njen namen je, doseči čim večji uspeh v skladu s krajevnimi potrebami. Velik dokaz za to bo bodoči ljubljanski mednarodni velesejem, ki se sedaj hitro pripravlja in prireja po vidikih, važnih za Pokrajino. Na sejmu se bo pokazala tradicionalna aktivnost tega delovnega ljudstva. Ta manifestacija, določena za mesec oktober, ki dokazuje odločno voljo režima, čim bolj okrepi pokrajinsko gospodarstvo, bo prva potrditev nove pokrajine kot važnega gospodarskega središča. Ljubljana ni samo važna kot trgovsko središče v državi, marveč tudi kot središče za trgovino s sosednjimi državami. Zato se bodo velesajma udeležile tudi sosednje pokrajine. Gorška pokrajina bo imela na velesajmu svoj posebni paviljon.

Proti kršitvam delovnih pogojev na Štajerskem in Koroškem

S 1. avgustom so stopile na Štajerskem in Koroškem v veljavo nekatere nove določbe nemškega delovnega prava. Izdal jih je državni poverjenik za delo in je v njih uveljavil zlasti tri nova določila. Najpogostejši primer kršitve delovnih pogojev je protipravna opustitev dela v pravem pomenu besede. Kdor je neopravičeno ali protipravno zamudil delo, doslej za to ni bil kaznovan. Novo določilo sedaj odreja, da ne sme nihče protipravno, to je brez opravičljivega razloga, izostati od dela. Drugo novo določilo je: kazen je zagrožena vsakemu, ki moti mir v podjetju, zlasti taktat, če to dela z vidnim namenom, da bi tako razrdil delovno razmerje. Pod tem niso misljene razne malenkosti, ampak le težji primeri. Glede podkupovanja velja, da ni kazniv samo vodja podjetja, marveč tudi vsak drug član, ki ne sme za izpolnitev dela od nikogar zahtevati ali si dati obljubiti nesorazmernega plačila.

Predpisi o dohodnini ne veljajo v Ljubljanski pokrajini. »L'Eco di Roma« poroča iz Rima, da je izjavil pristojni minister, da generalni zakon, ki ureja plačevanje nove dohodnine, za sedaj še ne velja v območju Ljubljanske pokrajine.

Nova ureditev prodaje mesa v Trstu. Tržaški prefekt Tamburini je izdal odločbo o novi ureditvi prodaje govejega mesa. Od 6. septembra dalje se bo goveje meso oddajalo le proti kartam, katere bodo te dni razdeljene. Od 26. avg. do 2. sept. bodo mesnice odprte ves dan, da bi lahko ljudje dobili karte.

Milanska borza po poletnih počitnicah. Prejšnji teden je po štirinajstidnevni počitnicah zopet prišla z rednim delom milanska borza. Državna posojila so se dobro obdržala. Tečaj delnic so se v enem dnevu dvignile od 5 do 20%. Delnice umetne svile Snia Viscosa so se dvignile od 928 na 1005, Fiatove od 933 na 977, Edisonove od 486 na 555 in delnice družbe Pirelli od 2300 na 2800.

Skupni zastopnik posestnikov zadolžnic TPD. Službeni list za Ljubljansko pokrajino je objavil, da je bil imenovan za skupnega zastopnika posestnikov na prinositelja se glasečih delnih zadolžnic ali obligacij od Trboveljske premožkopne družbe d. d. v Ljubljani, l. 1907 izdanih in zastavopravno zavarovanih na rudniški posesti Trboveljske premožkopne družbe, za zavarovanje pravic teh posestnikov in glede na določila naredbe šefa civilne uprave na Spodnještajerskem g. dr. Benkovič Ivo, odvetnik v Ljubljani.

Zadružni register. V zadružni register je vpisana »Zdravstvena zadruga z omejenim jamstvom za sodni okraj Vrhnika«. — Kmetijska strojna zadruga, r. z. z. o. z. v Trebnjem se je razdružila in stopila v likvidacijo. Likvidator je Pavlin Josip, posestnik v Trebnjem.

Izvoz hrvaškega lesa v Italijo. L. E. I. poroča iz Rima, da bo na podlagi dogovora med Italijo in Hrvaško obsegal uvoz hrvaškega lesa v Italijo sledeče količine: smolnat les za celulozo 5000 ton, bukov les za celulozo 20.000 ton, odpadki za celulozo 5000 ton. Te količine lesa bo uvozila Italija iz Hrvaške v mesecih avgustu in septembru.

Konec Montecatini. Milanski konec Montecatini, ki je v zadnjih letih pokazal mnogo iniciative v industriji koka, namerava še bolj pospešiti svojo delavnost. Sklenil je namreč povečati osnovno glavnicu od 100 na 200 milijonov lir za delniško družbo Cokitalia s sedežem v Milanu, ki pripada koncernu Montecatini in turinški Italgas. Drugo koksovo podjetje tega koncerna, Cokapania, d. d., ki pridobiva letno 200 tisoč ton koka, je prav tako povečalo delniško glavnicu od 1 na 75 milijonov lir.

Podružnica nemške banke v Celju. Prejšnja graški podružnici Nemške banke podrejena menjalnica v Celju je povzdignjena v samostojno podružnico Nemške banke v Celju.

Tečaj nemške marke, kakor jih je določila nemška vlada. Nemško vrhovno poveljstvo je določilo sledeče uradne tečaje nemške marke v različnih državah: Belgija: 1 belgijski frank 0,08 mark; Bolgarija: 100 levov 3,05 mark; Danska: 1 krona 0,49 mark; Anglija: 1 funt sterling 3,60 mark; Finska: 100 finskih mark 5,065 nemških mark; Francija: 1 frank 0,05 mark; Poljska: 1 zlot 0,05 mark; Grčija: 100 drahem 1,67 mark; Italija: 100 lir 13,35 mark; Hrvaška: 100 kun 5 mark; Nizozemska: 1 goldinar 1,327 mark; Norveška: 1 krona 0,57 mark; Portugalska: 100 eskudov 10,05 mark; Romunija: 100 lejev 1,67 mark; Sovjetska Rusija: 1 rubelj 0,10 mark; Srbija: 100 din 5 mark; Slovaška: 100 kron 8,60 mark; Španija: 100 peset 23,58 mark; Madžarska: 100 pengov 60,90 mark.

Iz hrvaškega gospodarstva

Trgovska pogajanja med Hrvaško in Švico ter Bolgarijo. Dne 27. t. m. se začne trgovska pogajanja med Hrvaško in Švico. V kratkem pride v Zagreb bolgarska trgovska delegacija za sklenitev nove trgovske pogodbe.

Nemški papir za Hrvaško. Hrvaška ima veliko papirnico v Zagrebu in nobene tovarne za lepoko. Zato je zadostna preskrba domače potrebe z vsemi vrstami papirja in lepenske seveda popolnoma nemogoča. V sporazumu z nemško papirno industrijo bo izdelovala zagrebška papirnica le nekatere vrste papirja, ostale hrvaške potrebe pa bo v celoti krila Nemčija.

Pokojsko zavarovanje na Hrvaškem. Pokojninski zavod za nameščenice v Zagrebu je začel s 1. majem 1941 izvajati tudi zavarovanje na onem hrvaškem področju, na katerem sta doslej izvajala zavarovanje ljubljanski in belgrajski PZ. V tem smislu je zagrebški PZ izdal tudi navodila nameščenem in delodajalcem. Odnosi in nameščenke pravice, ki so si jih pridobili z zavarovanjem do 1. maja 1941 pri ljubljanskem in belgrajskem PZ, bodo naknadno urejeni z mednarodnimi pogodbami.

Koliko vagonov je imel bivši jugoslovanski železniški park? V zvezi z vprašanjem razdelitve bivšega jugoslovanskega železniškega parka je zanimivo vedeti, koliko vagonov je prav za prav ta park imel. Po letu 1924 se je število vagonov precej pomnožilo, pozneje pa je zopet začelo padati. Pred začetkom vojne je bilo v prometu 2333 lokomotiv, 5140 osebnih in 54.806 tovornih vagonov.

Razširjena prepoved klanja živine na Madžarskem. Madžarsko kmetijsko ministrstvo je zopet razširilo prepoved klanja živine. Po najnovšem določilu je prepovedano klati krave pod 4 leti in pa teleta. Ta prepoved pa velja samo za plemenske krave in teleta.

Bat'a je povisal glavnicu. Bat'a, delniška družba v Zlinu, bo imela 1. septembra redno skupščino, kjer bodo med drugim tudi sklepali o povisjanju delniške glavnice z višjim prežigovanjem nominalne vrednosti delnic v breme stabilizacijskega in splošnega rezervnega fonda. Prvotna glavnicu Bat'e je znašala 135 milijonov Kč. Prvič je bila povisana njegova osnovna glavnicu že leta 1935.

Povečane cene tobaka na Hrvaškem. Na kratko smo že poročali, da so se na Hrvaškem povečale cene tobaka in tabačnih izdelkov približno za 40 odstotkov. Danes objavljamo ta povisjanja natančneje: kilogram tobaka: trebinjski od 700 na 1000 kun, neretvanski od 450 na 625, zetski od 325 na 450, savski od 200 na 300, tobak za pipo od 100 na 150 kun. Cigarete so se podražile, kakor sledi (za 1000 komadov): Sumadija od 700 na 1000 kun, Drina od 500 na 700, Dubravka od 600 na 850, Neretva od 450 na 650, Morava od 400 na 550, Mirjana od 400 na 550, Bled od 400 na 550, Zeta od 350 na 500, Hercegovina od 350 na 500, Ibar od 300 na 425, Drava od 250 na 350 kun. Cigare (po 100 komadov): Flor de Havana od 800 na 1200 kun, Perla de Cuba od 700 na 1200, Regalita od 300 na 500, Trabuca od 225 na 400, Britanica od 225 na 400, Operas od 150 na 300, Cuba od 125 na 250, Virginia od 125 na 250, Brazilka od 100 na 200, Portorico od 90 na 175, Virginjoza od 75 na 150, Cigarillos od 60 na 125 in kratke domače od 60 na 125 kun. Povečala se je tudi cena kolekcij cigar v škatljah. V škatljah po 44 komadov od 180 na 300 kun, po 2 komadov pa od 100 na 170 kun. Podražil se je tudi cigaretni papir in to: prva vrsta po 30 lističev od 50 na 100 kun za 100 knjižic, druga vrsta po 60 lističev od 100 na 150 kun za 100 knjižic.

N ureditev rudarskih pravic v Srbiji. Svet srbsk misarjev je izdal naredbo, s katero se do 31. decembra 1941 odgodijo vse pravice, izvršajoče iz rudarskega prava. Vsi roki in termini, nanašajoči se na podajanje ali priznanje rudarskih pravic bodo do imenovanja časa mirovali. Vse prošnje za podelitev rudarskih pravic bodo do 31. decembra 1941 odgojene. Tudi vsa pravna opravila in oblastne odredbe, kakor sodbe, izvršbe izrečenih sodb, v kolikor se nanašajo na pridobitev, izvrševanje, prenos, omejitve ali obremenitve rudarskih pravic v času od 27. marca do 31. decembra 1941, so proglašene za nične. Vsi vpisi v rudarske knjige, vsebujoči rudarske pravice, bodo, v kolikor so bili izvršeni v času po 27. marca, izbrisani. Izjeme so tisti vpisi, ki jih je dovolil opolnomočenec za gospodarstvo v Srbiji in pa komisar v gospodarskem ministru.

Donos davka na žide v Bolgariji. Finančni minister je izjavil, da je izredni 20% davek na židovski kapital dal bolgarski državi dve milijardi levov. Okoli 100 ljudi, ki so se okoristili v sedanjih izrednih razmerah z nedovoljenimi špekulacijami, je bilo izrečenih civilnim in vojaškim sodiščem.

Koliko grozdja bo letos na Bolgarskem. Kakor poroča zveza bolgarskih vinogradnikov, bo letos na Bolgarskem okoli 150-200 milijonov kilogramov grozdja. Letošnji pridelek dezertnega grozdja pa cenijo na približno 80 milj. kg.

V madžarskem zavarovalništvu prevladuje tuji kapital. Zveza madžarskih zavarovalnic je imela v Budimpešti letno skupščino. Iz pregleda za leto 1940 je razvidno, da so znašale vplačane premije življenjskega zavarovanja 69,1 milijonov in premije zavarovanja zoper škodo 35,5 milj., skupna torej 104,4 milijonov pengov. Od tega odpade na madžarske zavarovalnice pri odškodninskem zavarovanju 43,21 milijonov, pri življenjskem pa 22,7 milijonov pengov, na inozemske zavarovalnice pa pri zavarovanju zoper škodo 25,9 milijonov in pri življenjskem zavarovanju 12,53 milijonov pengov. Iz tega se razvidi, da je zavarovalništvo v velikem obsegu še danes v rokah tujih zavarovalnih družb. Vzrok je v tem, ker je bil domači kapital zavarovalništvu dolgo časa nenaklonjen, ker je mnogo domačih zavarovalnic propadlo in so imeli zato tuji zavarovalniški koncerni lahko delo. V zadnjih dvajsetih letih je dobilo devet inozemskih zavarovalniških družb dovoljenje za delovanje. Od mnogih domačih zavarovalnic, ki so bile prav v istem času ustanovljene, pa so le tri ostale pri življenju.

Adam Opel d. d. je zvišal osnovni kapital. Na skupščini delničarjev družbe Opel je bil sprejet predlog predsedstva, da družba poveča svoj osnovni kapital za 20 milijonov mark, tako da bo znašal celotni osnovni kapital 80 milijonov mark. Znesek 20 milijonov mark za povisjanje osnovne glavnice so vzeli iz čistega dobička in družbinih rezerv.

Tonaža trgovskega brodogoja Zedinjenih držav. Iz Newyorka poročajo, da je tonaža trgovskega brodogoja Zedinjenih držav konec junija 1941 za 16% manjša, kakor je bila 30. septembra 1939. Konec junija je obsegalo trgovsko brodogojstvo Zedinjenih držav 1168 ladij s skupno tonažo 6.840.000 ton, septembra 1939 pa je obsegalo 1402 ladij s skupno tonažo 8.180.000 ton. Nazadovanje znaša torej 234 ladij z 1.330.000 ton. Tudi število tankovskih ladij za prevoz petroleja je padlo od 385 na 358.

Uvoz zlata v Zedinjene države. »Il Solec« poroča iz Newyorka: Pretekli teden so Zedinjene države uvozile v skupni vrednosti 10.835.000 dolarjev in to 3.407.000 iz Sovjetske Rusije, 3.251.000 iz Kanade in 2.226.000 iz Kolumbije.

Islandija v vojni nevarnosti

Kopenhagen, 25. avg. AS. Glede na položaj Islandije, ki se je zadnje čase poslabšal, je včeraj predsednik danske vlade Stauning poudaril v poslanski zbornici, da je zasedba Islandije po Angležih in Amerikancih ustvarila otok vojni nevarnosti. Predsednik je še enkrat izrekel obžalovanje nad to zasedbo, potem pa poudaril, da Islandija bistveno pripada severni Evropi, ne pa kateri drugi celini. Izrazil je prepričanje, da Islandci niso pozabili na to pripadnost do evropske celine, saj so že pokazali, da počnejo sodelovati z Angleži in Amerikanci in da nasprotujejo poskusom, da bi se njihov otok spremenil v oporišče za vojno proti Nemčiji.

Iz Hrvaške

Rim, 25. avg. AS. Italija bo uradno sodelovala na zagrebškem velesajmu, ki bo prirejen od 6. do 15. septembra. Okoli 100 italijanskih trgovcev se je že prijavilo za udeležbo.

Gradež - otok zlatega peska

Ko prekoraš most, ki veže Grado — Gradež s celino, pustiš ves glasni svet s skrbmi vred na drugi strani in se za nekaj časa predaš čaru tega otoka. Dokler še nisi bil tu, še ne slutiš, koliko različnih obrazov ima Gradež.

Najprej Gradež, hčerka Ogleja in mati Benetk, Gradež bazilike in krstne kapele, rimski in cesarski Gradež.

Potem Gradež, ki te spomni na kraljico Jadrana — Benetke, Gradež s svojimi ozkimi ulicami; slikoviti Gradež s hišami, ki jih je razjedla morska sol in prepihal morsk veter. Gradež s primitivnimi ribskimi hišicami sredi lagune; v njih živijo potrpežljivi in marljivi ribiči s svojimi tihimi in zvestimi ženami.

Dalje moderni Gradež, ki zavzema s svojimi šotorastimi kabinami poletni poldrug kilometer najlepše obale. Gradež hotelov in vil. Mednarodni Gradež v cvetočem rožnem parku.

Končno Gradež, ki nudi svoj zlati pesek vsem onim, ki jih muči bolezen. Gradež s svojimi termami. Tu se zdravijo bolniki v soncu, morju in čudovitem podnebnju.

Tak je Gradež. Tisoč gostov, ki ga zapustijo, se v nemirnih mestih v delu in trudu spominjajo lepih dni, ki so jih preživeli v Gradežu. Toda, saj ga čuvajo ribiči v svojih domovih. In ko se drugo leto vrnejo, ga najdejo takega, kakor so ga zapustili.

Prastara je zgodovina Gradeža in njegove morske plitvine, prepletena z legendo močnega in primitivnega ribiškega rodu. Gradež je bil nekoč cerkevna metropola in duhovno središče severnega Jadrana. Danes se je Gradež razvil v svetovno kopališče, kamor prihajajo z vseh strani Evrope gostje, da si poiščejo zdravja, oddiha in veselja.

Dve stvari ima Gradež, s katerima se ne more ponasati nobena druga obala: park in terme. Park iz drevja in cvetja nam nudi redko igro sence in svetlobe, ki se menjava od jutra do večera. Sredi pa se odpre v majhen vrt, ki je tudi ves v senci. Tu sta gledališče in kino pod milim nebom.

Obiščimo terme. V belih celicah ti je na razpolago morska voda z vsemi zdravilnimi

snovmi, segreta do tako visoke temperature, da jo uporabljajo lahko celo bolniki, ki jih muči revma ali zaupnenje žil. Mrzle in tople prhe, sončne kopeli, prostori za počivanje, aparati za vdihavanje in ... bolniki. Segreta morska voda je koristna zlasti za bolehe in šibke otroke. Voda se segreje samo do določene višine, da se ne uničijo s preveliko vročino biološke lastnosti morske vode. Kopeli ti spopolni še obsevanje z višinskim soncem. Mnogokrat so priporočljive suhe prhe morske vode, ki jo vdihaš kot lahko belkasto meglo. Važno so tudi penaste kopeli za vitko linijo.

V drugem oddelku, ki se imenuje »Solarij«, so naprave za peščene kopeli, ki so tako spopolnjene, da združujejo najučinkovitejšo fizikalno zdravljenje z največjo udobnostjo. Vse to je pod zdravniškim vodstvom, ki stalno nadzira že itak šolano osebje.

Očetje minoriti na Barju

Ljubljana, 25. avg.

Nekaj nad sto let je, odkar je pričela rasti tik Ljubljane naselbina treh, štirih vasi, ki so se do naših dni strnile v eno naselbino, kateri skupno ime je Barje (v razliko od Ljubljanskega barja, kar pomenja vsjo široko in nekdanjo zamočvirjeno ravan od Ljubljane do Vrhnike).

Naselbina Barje sama pa je že v prejšnjem stoletju dobila lepo osnovno šolo, ki je v resnici prava vzgojiteljica ne samo mladine, temveč tudi barjanskih poljedelcev. Vedno nove kulture raznih koristnih rastlin, nove pasmi živali in podobno, ki jih ta sola uvaja na Barje, so bistvenega pomena za blagostanje barjanskih prebivalcev.

Pač pa so Barjani prejšnja leta močno pogrešali dušnega pastirstva. Spadajo pod trnovski župnik, toda z Barja v Trnovo ne vodi noben most. Barjani bi morali torej prejšnja leta hoditi šele čez prulski most, če bi hoteli v svojo farno cerkev, še poprej pa šele čez šentjakovski most, torej po velikem ovinku. Zato

Ko se potopi zahajajoč sonce v morje, pride tih večer in še tišja zvezdnata noč. Obala je prazna in počiva, saj sta jo utrudila močno sonce in množica ljudi. Samo ritmična pesem morskih valov je postala glasnejša. Zdi se, da se v temi spajata obala in morje v eno. Luči na tržaški in istrski obali ti še naznačujejo mejo med nebom in zemljo. V daljavi živi svoje nočno življenje Trst, veliko in živahno mesto na obali slavnega in zgodovinskega morja. V jasni mesečni noči pozdravlja Oglej — Aquilej, mrtvo mesto, ki živi samo še v sijaju minulih stoletij.

Tako se začne večer na tem zlatem otoku, ki se je še pred eno uro ves kopal v soncu. Harmonično, brez hrupa in počasi se začne nočno življenje. Zeleni drevoredi, rožni park z večernimi predstavami na prostem, terasa ob morju, promenada ob zvoku godbe v hotelu Adria, to je večerna zabava v Gradežu. Vsak večer je prazničen in se konča v popolnem zadovoljstvu. Nobenih atrakcij. Večer je lepa zaključna slika dneva v Gradežu.

živahnosti v delo in tako je pred leti zrastle čudovita cerkev na Barju, prava stavbna umetnina, vredna obiska, kamor je hodil opravljati službo božjo g. kaplan Matkovič. Zdej je prevz. g. škof dr. Rožman dovolil oo. minoritom, da se naselijo na Barju.

Očetje minoriti so se uvedli na Barju večeraj s cerkvenimi slovesnostmi. Dopoldne je cerkev napolnilo verno občinstvo, odrasli Barjani in šolska mladina, mnogo ljubljancev, zlasti onih iz Trnovega, nekaj odličnikov — čeprav je bila slovesnost zamišljena v skromnem obsegu. Sorodni red minoritov, to je franciškanov, je zastopal o. Odilo.

Dušno pastirstvo sta prevzela na Barju dva očeta minorita, namreč o. Mirko Godina ter p. Savinšek, dodeljen pa jima je en redovni brat.

Gospod trnovski župnik Vindišar je imel pri slovesni službi božji lep govor, v katerem je naglasil pomen reda minoritov, redovne družine sv. Franciška Asiškega, tako, kot so tudi franciškanji in kapucini. Minorite pošilja na Barje naš škof, da dobe tu začasno streho in možnost za vzgojo svojega duhovskega naraščaja. Očetje minoriti bodo skrbeli za redno službo božjo na Barju, poučevali bodo vernike in starejšo mladino v verskih resnicah ter v drugih čednostih (za mlajšo mladino bo skrbel v nižjih razredih kaplan trnovske župnije). G. župnik je opozoril Barjane, da so očetje minoriti prevzeli tudi precejšnje obveznosti (cerkev na Barju namreč še ni povsem plačana in nekaj obrtnikov še čaka na plačilo). Prosil je torej vernike, naj očetom pomagajo pri plačilu teh obveznosti. Lep opomin je bila tudi misel, ki jo je g. Vindišar izrekel v svojem govoru, namreč, da mnogo slovenskih krajev dandanes žaluje za svojimi duhovniki, medtem, ko je Barje tako srečno, da je dobilo v očetih minoritih svoje stalne duhovnike.

Slovesno službo božjo je daroval nato gvardijan o. Mirko Godina. Med službo božjo so lepo prepevali veliki križarji ob spremstvu organista g. Kosa.

Dopoldne ob 4 so bile ob prav tako veliki udeležbi prebivalstva pete litanije.

Našim barjanom čestitamo k temu lepemu prazniku in k veliki pridobitvi s prihodom oo. minoritov.

Pester nedeljski športni spored

V vseh športnih panogah se je pojavil pretekli mesec pri nas veliki zastoj. Marsikdo je mislil, da so športniki letošnjo sezono že zaključili. Pretekla nedelja pa je vsak tak sum uničila.

V nedeljo dopoldne sta bili kar dve športni prireditvi: prijateljska nogometna tekma med Marsom in Mladiko na igrišču za Kolinsko tovarno in edinstvena slovesnost ilirijanskih plavalcev na Ljubljani.

Tekmo za Kolinsko tovarno sta oba nasprotnika odigrala sama zase, ločena od sveta. Bila je to tekma dveh rivalov, ki se ob vsaki priliki urita in pripravljata na bodočo prvenstveno sezono. Marsovcem so igrali z nekaterimi novimi močmi, oba nasprotnika pa sta bila okrnjena za svoje najboljše igralce, ki so bili določeni za popoldansko reprezentančno tekmo. V prvem polčasu je zmagal Mars z 1:0, v drugem pa je vsaka enajstotica dvakrat potresla nasprotno mrežo. Končni rezultat je bil torej 3:2 za Mars.

Plavalna sekcija Ilirije je bila letos v veliki stiski zaradi prireditev in je imela slabo sezono. Njena odlična plavalna ekipa je mogla tekmovali samo na svoji interni prireditvi, v ostalem pa se je omejila le na treninge. Ker letos nikakor ni kazalo drugače, so Ilirijani po daljšem tuhtanju prišli na posrečeno misel, organizirati plavalne tekme skozi mesto. Do tega so jih priveli tudi mnogi sijajni uspehi zgledni drugod. Ker bi bilo to plavanje precej težko izvedljivo, so si plavalci pomagali tako, da so šli za Ljubljano malo izven mesta in tam našli primeren teren. Proga je bila določena od Mokarja na Barju pa do Spice ob Gruberjevem kanalu. Tu so bile tekme v primerno globoki in čisti vodi lahko izvedljive. Da bi se jih udeležilo čim več tekmovalcev, je bil zanje razpisani tudi prehodni pokal, kajti podobne tekme bodo sedaj vsako leto. Te plavalne tekme pa naj bi bile tudi spominska slavnost pionirjem tega športa, ki so nekoč v skromnih razmerah bili navezani samo na Ljubljano in se tam vežbali in tekmovali v starem kopališču blizu Spice.

Med gledalci je za tekme vladalo veliko zanimanje. Na startu pri Mokarju se jih je okrog 11 dopoldne zbralo tudi lepo število. Ob četrti na 12 je bil start. Tekmovalci so šli malo prej v vodo in startali skupno: seniorji, dame in juniorji. Čeprav je bilo za start več prijavljenih, jih je prišlo tja samo 32. To pa najbrže zaradi neugodnega vremena in časa. Tekme bi morale biti nekaj tednov prej, ko je bila Ljubljana toplejša. Mrzla voda je zelo slabo vplivala na tekmovalce.

Med seniorji je bil favorit Branko Žižek. Kmalu se je odločil od ostalih, plaval naprej in dobil vedno več prednosti. Plavače so na vsej progi spremljali s čolni. Prvi je priplaval po 2400 m dolgi progi Žižek, ki je imel skoraj 100 m prednosti pred ostalimi. Za progo je rabil 31,55 min. Sledili so mu Močan z 32,49, Mihalek s 33,20, Peltan z 33,57 in Scarpa.

Žižek si je priboril prehodni pokal Borisa Zirovnika, ki ga bo moral braniti še naslednja leta. Za seniorsko skupino je prišla na cilj edina plavalčica Finčeva z 38,49, za njo pa so priplavali juniorji z Smerkoljem na čelu z 37,4 min.

Dopoldne je bila na igrišču Ljubljane namesto prvenstvene tekme tekma med SK Ljubljano in enajstotico, sestavljeno iz vseh ostalih ljubljanskih prvorazrednih klubov.

Moštvi sta nastopili v teh postavah: Ljubljana: Kriše, Jerman, Boltavzer, Puterle, Udovič, Pelic, Stare II, Lah, Stare I, Vesnaver, Pepček. — Reprezentanca: Oblak, Klančnik, Prijatelj, Slamberger, Sočan, Humar, Derenda, Kumar, Zigon, Nagode, Urbančič.

Pri Ljubljani so nastopili novi igralci. V začetku je valovila igra iz polja v polje. Oblak ima kmalu priljubljenost, da se izkaže. Ljubljana je skoraj potisnjena v obrambo, nevarno situacijo reši levi half. V protinapadu je na mestu. Tudi Kriše je kmalu nato dobil prvo žogo. Reprezentanca izsilila korner, vendar ga ne izrabl. Takoj nato Pepček nevarno pobežne in strelja tako, da Oblak le s težavo reši. Reprezentanci igralci vseskozi lepo kombinirajo in povzročajo Ljubljani precej preglaiv. V 35 minuti se reprezentanci tudi posreči zabiti prvi gol 1:0 za reprezentanco. V 42. minuti pa Stare II z obratom preseneti vratarja in postavi 1:1. Kmalu nato starta na visoko žogo Oblak, ki pa jo Stare, ki je nekoliko višji, pošlje v prazen gol, 2:1 za Ljubljano.

V drugem polčasu postane igra bolj razgibana. Igrajo večinoma na strani reprezentance, Ljubljana je v premoči. Kriše odlično brani, pozna se mu, da ima za seboj že ligine tekme. V vsaki situaciji ohrani hladnokrvnost. Tik pred koncem

Lah še enkrat strese reprezentančno mrežo ter doseže končni rezultat 3:1 za Ljubljano. Ljubljana je zmago zaslužila. Odlično se je obnesel njen novi vratar, ki je prej igral pri Hajduku. Novinci, po večini Mariborčani, niso pokazali kdo ve kaj, to pa jim mora tudi vsako opraviti, saj niso imeli prilike trenirati. Tekma je bila morda nekoliko boljše kot nedeljska pokalna, vendar še vedno ne moremo reči, da je bila dobra. Sodil je g. Mrdjan.

V predtekmi je SK Jadran premagal enajstotico Most z istim rezultatom 3:1. Tekmo je sodil g. Zajec.

Lampert, nov svetovni prvak. Ob priliki neke športne prireditve v Litzmannstadtu je Nemeec Lampert dosegel izreden rekord. V metu diska je prekosil svojega rokaja Schroederja, ki je imel do sedaj 53,10 m, toda to ni dovolj, presegel je celo nepriznani svet. rekord Američana Archiea Harrisja, ki je do sedaj vrzel disk najdalj, to je 53,26 m. Lampert je vrzel disk 53,35 m.

Vsredzavni nemški turnir v fletu. V kopališču Kreutznach v Nemčiji je sedaj vsredzavni nemški turnir v fletu. Boji za žensko prvenstvo so že končani in je postala prvakinja Hass Hedviga, ki je za naslov osvojila že šestič. Prejšnja prvakinja Lila Allgayer je običala na 4. mestu. Hass, ki si je prvič priborila prvenstvo leta 1933, je premagala vse najboljše prvakine v fletu na svetu. Tako prvakinja Evrope v zadnjih letih, olimpijske zmagovalke iz Los Angelesa in iz Berlina. Le na olimpijskih tekmah leta 1936 je običala na četrtem mestu.

Finalne državne plavalne tekme. V Milanu so v teh dneh finalne državne plavalne tekme, katerim prisostvuje tudi predsednik CONI, narodni svetnik Mangianelli in podpredsednik FIN (Italijanska plavalna zveza) comm. Corbario. Tekem se je udeležilo ogromno število italijanskih plavalcev.

Sportna tekmovanja italijanskih delavcev. V Milanu so bila tekmovanja italijanskih delavcev v vseh panogah športa. Tudi tem tekmovanjem je prisostvoval predsednik CONI narodni svetnik Mangianelli. Tekmovanja so se zaključila s kolesarsko dirko, na kateri je zmagal Giacometti Andrea s časom 3.10.10 in 2 petini na 122 km.

Italijanski športni prvaki. V kolikor so mogli do sedaj ugotoviti, so letošnji italijanski športni prvaki: lahka atletika: Castagnetti (Rim) met kroglice; Delli Compagni (Trst) met diska; Russian (Gorica-Test) met kopja; Migliari (Novara) skok v daljavo; Simoni (Bologna) skok v višino. Sabljanje: Pellini (Livorno) flet; Passarello (Novara) sablja. Plavanje: Nardi (Bologna) 100 m prosto; Marechalchi (Napoli) 400 m prosto; Garutini (Torino) 1500 m prosto; Rosso (Pulj) 100 m hrbtno; Maracchi (Pulj) 100 m prsno; Bologna (Fantoni, Cappelli in Nardi) štafeta 3x100 m. Rokoborba: Caviechi (Bologna) petelinja teža; Ruan (Benetke) presna teža; Valentini (Napoli) lahka teža; Mercuri (Rim) srednjelaha teža; Bertozzo (Benetke) srednja teža; Krajnc (Trst) srednje-težka teža. Malatesta (Rim) najtežja. Teniš: Rio-atti (Ascoli) single; Colombo—Medici (Milano) double.

Mednarodne lakoatletske tekme v Milanu. Italijanska lakoatletska zveza je določila datum za mednarodne lakoatletske tekme za 21. sept. Pričakuje se, da bodo na te tekme povabljeni tudi najboljši švedski lakoatleti, kot so Lindamn, Haegg in Larsson. Izmed madžarskih lakoatletov bo povabljen tudi Csanyi. Toda Nemci tem tekam najbrže ne bodo prisostvovali, ker so se odrekli kakršnihkoli mednarodnih tekmovanj.

Strahotni snežni viharji v Kordiljerah

Svetovne agencije poročajo, da so zadnjih štirinajst dni divjali po Kordiljerah strahotni snežni viharji, ki so povzročili večmilionsko škodo. Med drugim so zahtevali tudi okoli 100 smrtnih žrtv. Vihar je povzročil posebno veliko škodo v Lasuevasu, Puntevadacasu in Puente-inci, kjer je kamenje skoraj docela porušilo tamonjni hotel. Kolodvor v Caecolesu je zglinil pod snežno lavino, ki je bila debela 15 m. Lavina je ubila 8 oseb.

Rešilne ekspedicije so se morale vrniti, ker je zemlja in kamenje pokrilo snežno lavino na 10 m debelo. Razrušena je tudi mednarodna železniška proga čez Ande.

Obvezno cepljenje proti davici v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, člena 6. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX, člena 6. kr. ukaza z dne 18. maja 1941-XIX, št. 452, in člena 1. kr. ukaza z dne 7. junija 1941-XIX, št. 454, kakor tudi zakona z dne 10. januarja 1931 in pravilnika ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje bivše kraljevine Jugoslavije z dne 28. marca 1930, katerih slednja dva se nanašata na zatiranje nalezljivih bolezni in na cepljenje zoper nje, glede na to, da se v Ljubljanski občini endemična gnezdišča vztrajno ponavljajo,

smatrajoč za potrebno, da se odredi obveznost cepljenja zoper davico na ozemlju ljubljanske občine, in

po zaslišanju pokrajinskega šefa za zdravstvo in ravnatelja Higienškega zavoda, odreja:

Clen 1. Cepljenje zoper davico je obvezno za otroke obojega spola med 18. mesecem in 10. letom starosti, bivaajoce na ozemlju ljubljane občine.

Clen 2. Zoper davico je treba cepiti z difteričnim cepivom, ki vsebuje najmanj 25 U. A. na 1 cm³ in ki ne sme biti starejše od treh let.

Clen 3. Higieniski zavod v Ljubljani oskrbi nakup anatoksin tiste kakovosti, ki jo predlaga mestno poglavarstvo ljubljansko.

Clen 4. Če se uporablja difterični anatoksin s 25 U. A., se praviloma daje dva podkožna vbrižga in sicer po 1 in 2 cm³ v razmaku 15—21 dni.

Ob morebitni potrebi profilakse je dovoljen, po presoji pokrajinskega zdravstvenega oblastva, še tretji vbrižg z 2 cm³ iste vrste cepiva, in to 6 mesecev ali eno leto po drugem vbrižgu.

Clen 5. Cepljenja so oproščeni, po presoji ravnatelja Higienškega zavoda v Ljubljani ali mestnega fizika ljubljanskega, otroci, ki so slabotni, limfatični, jetični, z ledvičnimi obolenji, ki bolujejo za eksudativno diatezo, na srcu in tistih, ki so že imeli davico ali bili cepljeni zoper davico.

Clen 6. Javno cepljenje je brezplačno in ga morajo opraviti občinski zdravniki.

Zasebni zdravniki smejo cepiti po naročilu otrokove rodbine, a vselej le po gornjih pogojih. O vsaki cepitvi morajo takoj, ko opravijo drugi vbrižg, poročati pisмено občinskemu zdravstvenemu uradu (mestnemu fizikatu) in pri tem navesti za otroka ime, priimek, očetovo ime in starost, izvor cepiva, uporabljeno metodo in število narejenih vbrižgov.

V takih primerih se cepivo lahko dobi iz zaloge Higienškega zavoda za plačilo samo nabavnih stroškov.

Clen 7. Občinski zdravstveni urad (mestni fizikat) mora imeti vse cepljenve v točnem razvidu.

Clen 8. Za sprejem v klimatične kolonije in druge otroške skupnosti je potreben dokaz, da se je cepljenje opravilo vsaj en mesec pred prihodom v zavetišče.

Clen 9. Ljubljanskemu županu in ravnatelju Higienškega zavoda se poverja izvedba te naredbje in določitev kraja, dneva in ure, kjer in kdaj naj se opravlja cepljenje.

Clen 10. Osebe, ki imajo nad obvezniki cepljenja očetovsko oblast, varuštvo ali skrbstvo, in vsi drugi, ki bi prekršili določbe te naredbje, se kaznujejo v denarju do 1000 lir.

Clen 11. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 23. avgusta 1941-XIX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli.

Sprememba dolenskih vlakov

Pričenši z dnem 31. avgusta t. l. dalje izostane ob nedeljah in praznikih na progi Metlika—Ljubljana izletniški vlak 9222, ki je odhajal iz Metlike ob 18. uri 31 min. in dospel v Ljubljano ob 22. uri 30. minut. Mesto tega pa vozi ob istih dneh na progi Metlika—Novo mesto in dalje do Ljubljane potniški vlak 9218 z odhodom iz Metlike ob 16. uri 28 minut.

Za razbremenitev tega vlaka, ki je zlasti na progi od Trebnjega do Ljubljane vedno prezaseden, vozi pričenši z dnem 31. avgusta ob nedeljah in praznikih na progi Trebnje na Dolenskem—Ljubljana vlak 9218 v dveh delih in sicer tako, da odpelje prvi del iz Trebnjega ob 18. uri 33 min., kateremu sledi kot drugi del vlak, ki vozi že od Karlovca oziroma Metlike za Ljubljano.

Z istim dnem odpade tudi v postaji Grosuplje priklopljenje kočevske garniture ob nedeljah in praznikih novomeškemu vlaku 9218, ter vozi kočevski vlak iz Grosuplja samostojno do Ljubljane in sicer z odhodom iz Grosupelj ob 18. uri 30 min.

Hladilnik za vsako gospodinjo

Neka frankfurtska tvrdka že sedaj napoveduje, da bo pričela takoj po končani vojni z množinsko izdelavo domačih hladilnikov. Načrte hladilnikov ima tvrdka že pripravljene. Novi hladilnik bo veljal 100—150 mark, medtem ko se cena sedanjemu giblje med 400—900 markami.

Fronte di Sollum: un gruppo di prigionieri brita nci. — Fronta pri Solumu: Skupina angl. ujetnikov.

Droblne novice

Koledar

Torek, 26. avgusta: Zefirin, papež in mučenec; Simplicij, mučenec; Bernard Afriški, spoznavalec.

Sreda, 27. avgusta: Jožef Kalasanski, spoznavalec in ustanovitelj reda; Evalija, devica in mučenica; Ruf, mučenec.

Profesor Jernej Pavlin, častni konzistorialni svetnik

Za šesti križ, ki išče Simona iz Cirene in za sv. Jerneja, ki so ga iz kože dejali, je Prezvišeni podelil visoko odlikovanje g. profesorju Jerneju Pavlinu. Res, kdo bi mogel več in modreje svetovati kot naš odlikovanec! Že v prejšnji vojski ga je zjekel. Saj sta se s pokojnim skopljanskim škofom skušala, čigava pleča bodo nosila težja bremena. Brez števila ur v-roka in stenografije, ekshorte pri dijakih, usmiljenkah in vojakih, ogromno delo za novi katekizem, za zgodovino tesnospisja, za misijonske in kongregacijske koledarje in ne vem kaj še vse. Drugi smo se čudili, da se oba skupaj ne zrušita. In res se je pri g. profesorju zmaščevalo. Takrat smo dejali: »Zdaj ga je stžlo.« Moral je iti na Dunaj po toliko luči svojim bolnim očem, da bi vsaj še nekaj časa gledal resnici v oči. »Zakaj če je tvoje oko zdravo, bo vse tvoje telo svetlo!« (Mt 6, 22). Vrnil se je z naročilom, naj se zelo varuje, a g. profesor je čez nekaj tednov smehljaje se ugotavljal: »Zdaj spet lahko delam.« In potem je delal vsak dan od štirih zjutraj do trdne noči, zlasti še, ko so ga katehetje kar naprej soglasno volili za predsednika svojega društva.

Konec božičnih počitnic, ko marsikdo ni vedel, kaj bi začel, se je vrnil ves zmučen in zbit. »Zakaj vendar nisi počival? Saj je to še hujše kot šola!« »Ne morem drugače, saj veš, da je polno dela, ki se da opraviti le o počitnicah.«

To ni hvala, ampak le ugotovitev, ki so nam lahko nagibi za kesanje. A če se bo kdaj sestavil seznam mož, ki so res delali, bo profesor Pavlin na prvem mestu. Zato se iz srca veselimo, da so ga imenovali za častnega konzistorialnega svetnika. Je pa hkrati odličan svetovalec našim dijakom, ki so v njem vedno spoštovali vzornega duhovnika in ki danes bolj ko kdaj potrebujejo zlednikov kakor je profesor škofijske gimnazije Jernej Pavlin.

Rdeči križ sporoča

Poslo naj dvigne! Austrar Drago, Dir. drž. žel., Bergelj Ivan, Glinška c., Bizjan Marija, Knezova ul., Bofulin Anton, električar, Dagarin Petar, žel. carinski uradnik, Jeriček Blaženka in Majda, Glavarjeva 13 a, Jesih Mira in Jelena, Javornikova 5, Gradišče France, učitelj, Zg. Šiška, Globočnik inž. Stojan, Trstenjakova 2-I, Grobelnik Gusti in Marica, Hribar Ivanka, Zerjavova št. 50, Kavčič Edi, brivnica, Celovška c., Kočevar Olga, uradnica, Vis. Komisariat, Kotnik Rajko, Križaj Iva, učiteljica, Kučej Franjo, pol. stanica, Lah Helena, Kobaridska 10, Lah Milan, Učiteljski dom, Lampič Lado, Tyrševa 17, Leder Nada, Zagrebška ul., Logaja Marija, Mestni log št. 17, Majdič Mira, Dalmatinova 10, Miklavčič inž. Marica, Linhartova c. 19, Möderndorfer Vinko, učitelj, Mravljak Ivan, profesor, Naglič Zlati, poštni kontrolor, Narbeshuber Mimi, poštarica v pok., Novak Tine, žel. kontrolor, Paternost Josipina, Bobenčeva 8, Pečjak Alenica, Staničeva ul., Pečnik Jožef, železničar, Petrič Marija, Gradišče 2-II., Pipan Tone, Ledina, Pirnat Ema, posestnica, Preradovičeva ul., Planinšek Franciška, Stari trg 20, Rajster Ljilka (mogoče pri foto Kunc), Rekar dr. Ernest, Tavčarjeva ul., Sedej Stanka, Na Vrtači, Stele Janko, Celovška cesta, Verdonik Edo, Dramsko gledališče, Vida Olga, Kodeljevo, Zdobšek dr. Josip star., odvnetnik, Žnidarič Elza, Tyrševa 54. Indeks naj dvigne Zavodlav Dušan, stud. mont., Turnerjeva 15.

Osebnosti

I 80 letnico rojstva je praznoval te dni bivši dolgoletni cerkovnik g. Jernej Bizjak v Trnovem v Ljubljani. Vrlemu prijatelju našega lista voščimo vse najboljše ob tem lepem življenjskem jubileju!

— Konec pasjih dni. K vremenu v pasjih dneh je treba omeniti, da je bilo od 23. julija do 24. avgusta, ko je godoval sv. Jernej, ob katerem so lesniki zrel, splošno napram drugim letom za vse zadovoljivo vreme. Kmetje na deželi so spravili seno, so začeli ob lepem vremenu kositi otavo in tudi prvi poljski pridelek so pokazali dobro letino. Kakšna je vremenska bilanca? V vsem juliju, ki je bil letos prav deževen, je bilo 13 deževnih dni s 104,9 mm dežja, v avgustu doslej 9 deževnih dni s 111,8 mm dežja. Avgust je bil letos z dežjem močno prizanesljiv in vse kaže, da bo med našami nastopila še prav ugodna in za vse pridelek prijetna vročina.

— Preureditev osebnih in tovornih avtomobilov na lesni plin. Upoštevaje današnje stanje pogonskih sredstev, ki so v omejenem obsegu na razpolago, se priporoča vsem lastnikom tovornih in osebnih avtomobilov, da ukrepejo potrebno za čimprejšnjo predelavo teh motornih vozil na lesni plin. Strokovna pojasnila v zvezi daje zainteresirani Urad za civilno motorizacijo Visokega komisariata v Ljubljani, Gledališka ulica 11.

— Od doma je odšel. Pred dnevi je odšel od doma 16 let star fant, oblečen v bele ponošene hlače z modrimi črtami, brez suknjice, z modrim klobukom. Kdor bi kaj vedel o njem in ga videl, prosimo, naj sporoči najbližji ožniški postaji. Fant je iz okolice Vrhnike in prosimo, da se obvesti ožniške postaje na Vrhniki proti nagradi in povračilu stroškov.

— Na državnih meščanskih šol v Novem mestu bodo popravni izpiti 29. in 30. avgusta od 8 dalje v poslopu realne gimnazije. Vpisovanje za novo šolsko leto bo za vse razrede 1. 2. in 3. septembra popoldne od 14 dalje istotam. Podrobnosti o vsem so objavljene na oglašnih deskah v pisarni na Resljevi cesti 4 in v gimnaziji.

Narodite „Slovenec koledar“!

Ljubljana

I Pevci basisti, ki bi imeli interes sodelovati v opernem pomožnem zboru, naj se zglasijo v opernem gledališču v ponedeljek 25. ali torek 26. t. m. ob 11 dopoldne.

I Zanimivosti s trga. Ponedeljek je bil srednje živahen na trgu. Ni bilo napredaj nikakih gob. Nekaj košar malin je bilo, ki so bile po 3,90 lir liter. Tam na prostoru, kjer donatkinje prodajajo sadje, ob Ljudski knjigarni na Vodnikovem trgu, je neka ženica prinesla prve češnje napredaj. Bile so po 4 lire kg. Uvožene češnje so bile po 5 lir kg. Ob brezmesnih dnevih je vedno veliko zanimanje za razne ribe. Dovož morskih rib prihaja sedaj edino iz Trsta. Zadnjič je bil ribji trg prvič založen s tunom. Pripeljanih je bilo do 120 kg tuna po 28 lir kg. Kdor je vzel celo ribo, je plačal 25 lir za kg. S Severnega morja je pripeljal na trg tudi ribji file lososa, ki je bil po 30 lir kg. Te ribe je bilo napredaj do 30 kg. Zanimivo je, da iz naših krajev še sedaj izvažajo v Berlin mnogo lepih in velikih potečnih rakov. Svoj čas je šlo iz nekdanje države do 70.000 kg potečnih rakov v Berlin, kjer obstaja posebno podjetje, ki izdeluje iz rakov račje konzerve in tudi račjo juho. Sedaj so raki drugače v Ljubljani po 1 do 3 lire komad. Največ rakov prihaja iz Loške doline, kjer so bili raki obvarovani pred veliko račjo kugo, ki je pred dobrimi 50 leti popolnoma uničila rake po mnogih naših vodah.

Specialist za ženske bolezni in porodništvo

dr. Vito Lavrič

zopet redno ordinira od 13. do 15. ure
Tavčarjeva 11

Zobozdravnik špecialist dr. IV. OBLAK
zopet ordinira

I Stanovanjski blok Pokojninskega zavoda bo v kratkem urejen. Te dni so začeli podirati lesene odre, ki so zakrivali glavno fasado stanovanjskega bloka Pokojninskega zavoda v Nunski ulici. V vsej Nunski ulici so odri že padli, podirajo pa jih ob vogalni hiši, ki stoji že ob Muzejski ulici. Sedaj je šele videti, kako učinkovita je zunanost tega lepega stanovanjskega bloka. Stanovanjske hiše so lepo členjene s pokritimi lozami, posebno učinkovito pa zaključuje stanovanjske hiše beli in živahni venec. Zunanost stanovanjskih hiš je izdelana v svetlo rumenem ometu. Tri hiše so že popolnoma ometane, le zadnja, najbližja muzeju, še ni dobila dokončne zunanosti. Vendar ne bo dolgo čakala nanjo. V septembru se bodo v nekaterih hišah začele že seliti stranke.

I Pomembne modernizacije v splošni bolnišnici. Že dolgo vrsto let se ni borila splošna ljubljanska bolnišnica samo za povečanje bolniških prostorov, ampak tudi za modernizacijo važnih naprav, ki so nujno potrebne pri njenem tako zelo povečanem obratu. Eno najbolj perečih vprašanj je bilo že dolgo vrsto let pranje bolniškega perila. To delo je v zadnjih letih, ko je število bolnikov naraslo kar po tisočih, silno oviralo obrat bolnišnice, saj stara pralnica s svojimi premajhnimi in že izrabljenimi napravami zdaleka več ni bila kos potrebam. Načrti za zgraditev nove sodobne in osrednje pralnice so bili že dalj časa pripravljani, ni pa bilo sredstev. Eksc. Visoki Komisar, ki je takoj splošno posvetil največjo pozornost vsem težavam splošne bolnišnice v Ljubljani, je hotel tem stiskam čim prej od pomoči. Vlada je naklonila za zgraditev sodobne pralnice, ki bo imela mnogo večjo kapaciteto, kakor dosedanja, 1,8 milij. lir. Nova pralnica bo z lahkoto zmagala pranje perila za splošno bolnišnico in bo deloma prala tudi lahko perilo iz umobolnišnice, ki ima svoje prostore deloma tudi na desnem bregu Ljubljanice nasproti paviljonov splošne bolnišnice. Prav tam, torej v bližini umobolnišnice in na desnem bregu bodo postavili sodobno pralnico, ki bo deloma enonadstropna, deloma bo pa pritična zgradba. Gradbena dela je prevzelo podjetje inž. Dukiča iz Ljubljane, ki je že te dni začelo s prvimi pripravljalnimi deli za graditev. Isto podjetje je prevzelo prav tako zgraditev razširjene kuhinje za splošno bolnišnico. Tudi za to napravo je naklonil Eksc. Visoki Komisar res znatno vsoto 1,5 milij. lir. Tudi ta gradbena dela so že v teku.

I Staršem toplo priporočamo, da skrbijo tudi za glasbeno izobrazbo mladine. V Ljubljani deluje že 59 let šola Glasbene Maticice, ki nudi pouk v vseh instrumentih in teoretičnih predmetih. Vpisovanje v šolo se bo vršilo v dneh od 1.—4. septembra, vsak dan od 9.—12 in od 15.—17. Redni pouk se prične takoj 3. septembra. Priglasje sprejema pisarna Glasbene Maticice v Vegovi ulici 7.

I Tečaj italijanščine za začetnike se prične 1. septembra. Priglasje sprejema šolski sluga g. Miklavčič na učiteljsko (desni vhod).

I Vpisovanje v strokovno nadaljevalno šolo trgovskega združenja bo za vse tri razrede od 2.—5. septembra vsakokrat od 9.—11 in od 15.—17. v pisarni Zdrženja trgovcev. Trgovski dom. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo pri vpisovanju predložiti zadnje šolsko spričevalo, učno pogodbo in zdravniški izvid. Za sprejem v šolo mora imeti vsak najmanj tri razrede dovršene srednje ali meščanske šole. Z dovršeno nižjo meščansko ali srednjo šolo imajo prednost. Z manjšo šolsko izobrazbo bodo učenci sprejeti le v primeru razpoložljivega prostora. Novinci, ki so uspešno dovršili srednjo ali meščansko šolo, bodo pogojno sprejeti v 2. razred. Novinci se sprejemajo le do 30. septembra. Vsak učenec plača pri vpisu 160 lir šolnine, novinci pa poleg tega še 40 lir vpisnine. Učenci III. razredov pa plačajo poleg šolnine še 40 lir oprostnine. Vpisovanje se vrši na podlagi lanskega šolskega spričevala. Popravni in razredni izpiti bodo v sredo 27. avgusta ob 14. Pismeni zaključni izpiti bodo v četrtek 28. avgusta ob 8. Iste dni popoldne pa se prične ob 14. ustni zaključni izpiti. Podrobnosti bodo razvidne na šolski deski. Redni pouk se prične v ponedeljek 22. septembra ob 14.

I Internet Mladika sprejema gojenke vseh šol v popolno oskrbo. Prospekte in pojasnila daje vodstvo: Ljubljana, Šubičeva 9 dnevno od 8.—14. ure.

I Rasprave o navijaleh. Pekovski mojstri so bili pred mesecem naznanjeni državnemu tožilstvu, da so v svojih pekarnah pekli kruh pod oblastno določeno težo. Mnogo pekovskih mojstrov je že

zaradi tega bilo obsojenih na primerne zaporne in denarne kazni. Pred kazenskim sodnikom-področnem na okr. sodišču je bil v ponedeljek obsojen neki pek na 10 dni zapore in 400 lir denarne kazni, ker je 20. junija in 9. julija letos spekel kruh, ki je tehtal samo 93—94 dkg in ga prodajal po ceni kakor bi bil kruh 1 kg težak.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Radio Ljubljana

Torek, 26. avgusta: 7.30 Radijsko poročilo v slovenščini. — 7.45 Pesmi, melodije. — 8. Časovni znak. — 8.15 Radijsko poročilo. — 12.30 Radijsko poročilo v slovenščini. — 12.45 Operna glasba. — 13. Časovni znak. — Radijsko poročilo. — 13.15 Poročilo vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzizza. — 14. Radijsko poročilo. — 14.15 Radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom dirigenta Draga Marija Šijanica: Slovenska glasba. 14.45 Radijsko poročilo v slovenščini. — 17.15 Koncert pianistke Vande Leskovic. — 17.40 Koncert tenorja Angela Parigija. — 19.30 Radijsko poročilo v slovenščini. — 19.45 Simfonična glasba. — 20. Časovni znak. — Radijsko poročilo. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — V presledku: Pomenek v slovenščini. — Novice v slovenščini. — 22. 45 Radijsko poročilo v slovenščini.

Poizvedovanja

Mlad zelen, krotak papagajček je ušel. Sliši na ime Lumppek zlati. Oddati ga Gosposka ulica 6, Berlan.

Damsko zapestno uro sem našla v Tivoliju. Dobi se na Tyrševi cesti 53-I., levo.

Iz Goriške pokrajine

Duhovniški vest. G. Mirko Mazora, kaplan v Tolminu, gre za župnega upravitelja na Srpenico, na njegovo mesto v Tolmin pride novomašnik g. Stanko Pontar iz Kobarida.

Grozna smrtna nesreča. V torek 12. t. m. ob petih popoldne je 68 letni kovač Miha Kurec v Golcu, občina Materija, nasajal v kovačiji nož. Ko ga je nasajal, je kos, v katerega je nasajal nož, eksplodiral in mu poglodal nož v spodnji del trebuha. Imel je še toliko moči in koraje, da je nož sam potegnil iz rane. Občinski zdravnik ga je takoj prepeljal v Trst v bolnišnico, kjer je revež hudo trpel do nedelje popoldne, ko so ga na njegovo željo peljali domov — umret. Ko so ga namreč pripeljali domov, je čez nekaj trenutkov izdihnil. Pogreb, ki se ga je udeležilo obilo ljudstva, je bil v ponedeljek 18. t. m. popoldne. Zapuščica devet otrok, ki so pa vsi preskrbljeni. Počivaj v miru, neugnanu delavcu!

Maline. Na Nanosu, na Angelski in Križni gori na Trnovskem pogorju so letos bogato obrodile maline. Že 14 dni jih pridne roke neugnano nabirajo in služijo lepe lirice. Saj se dobi tri lire za kilogram malin. Pravijo, da zaslužijo pridni nabiralci od 40 do 70 lir na dan. Za mnoge nemanje so maline prava žetev. Nabiralci so večinoma ljudje iz doline. Zjutraj ob zori in še prej se dvignejo v raznih vipavskih vaseh žene, dekleta, fantje in otroci in hite v gore na maline. Tam ves božji dan trgajo maline v raznolike posode in jih pozno v noč vsi upehani prinesejo domov, kjer jih oddajo trgovcu. Najbolj razvito je nabiranje malin na Nanosu, kjer je tudi trgovina z malinami najbolj v cvetu. Ker je nanosko pogorje visoko in obsežno in bi bila vsakodnevna pot v dolino preutrudiljiva, se nabiralci malin iz doline kar preselijo za nekaj tednov na Nanos. Tu se nastanijo pri maloštevilnih kmetih in se potaknejo po vseh hlevih in senikih. Od zore do mraka trgajo maline in si privoščijo bore malo oddiha. Tudi glede prehrane niso izbirični in se zadovoljujejo z vsem. Prištedijo v dveh, treh tednih res lepe novce, pa so krvavo zasluženi. Na Nanosu kupujejo maline letos dve tržaški firmi. Ko se zvečer nabiralci vračajo h kmetu, jih tam že čaka prekupec, kateremu oddajo nabrano blago. Prekupec naloži maline na kamijon in drugi dan jih odpelje naravnost v Trst. V Vipavi pripovedujejo, da je tak nakupovalec en dan izplačal 25 tisočakov za maline. Dober zaslužek je sončna stran tega zanimivega poglavlja, ki se suče okrog malin, je pa tudi senčna stran. Nabiralci malin so večinoma mladi ljudje obojega spola. Natečejo se skupaj iz raznih vasi. Brez nadzorstva, sproščeni v gorskih višavah, natlačeni po hlevih in stajah imajo sto prilik, da se skvarijo in razbrzdajo. Starši, ko puščate svoje otroke, da gredo nabirati maline, pomislite tudi na to nevarnost in ne mislite samo na denar, ki ga vam morebiti prinesejo!

Iz Spodnje Štajerske

Pouk na Sadržarski in vinarški šoli v Mariboru prične 1. oktobra t. l.

Svinjska kuga v ptujskem okraju. Politični komisar za ptujski okraj je zaradi svinjske kuge, ki se je pojavila na več krajih, prepovedal vse svinjske sejme v tem okraju.

Pri Sv. Juriju ob Pesnici je tako nesrečno padel z motornega voza orožnik Karl Nehrer, da si je pri padcu zlomil več reber. Težko poškodovanega so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico.

V Mariboru sta umrla: Zdravnik dr. Just Bačar in posestnik sin Jožef Papež.

Predavanje o davčnih predpisih. V Mozirju je imel oni dan predavanje o novih davčnih predpisih vodja obrtnega oddelka delovno-polit. urada Štajerske dom. zveze. Zborovanja se je udeležilo okoli 200 obrtnikov in gostilničarjev.

Po 15. letih odkrit zločin. V Javhovi pri Mariboru je te dni prišel na dan zločin, ki se je zgodil točno pred 15. leti, ko so našli obesnega Johana Hödla. Govorice, da omenjeni ni umrl naravno smrt, so prišle na uho tudi sedanji oblasti, ki je zaprla njegovega sina, ženo in hlapca. Vsi so priznali, da so starca najprej mučili, nato ga pa obesili, da bi z navideznim samomorom prikrili svoj zločin.

Kako hitro rastejo nohti?

Ugotovljeno je, da človeški nohti dnevno zrastejo za 0,086 mm. Letni prirastek nohtov na prstih znaša 2 g.

Telečje noge

Mamica je poslala svojega sinčka k mesarju in mu naročila, da naj ji kupi telečje noge. Ko se je vrnil, ga je vprašala: »Lojzek, ali ima mesar telečje noge?«

»Mama, nisem mogel videti, ker je bil obut v škornje.«

Skok bolhe in tigra

Ugotovljeno je, da bolha lahko skoči 0,6 do 1 m, kar pomeni, da je njen skok dvestokrat večji kakor pa njeno telo. Lev lahko skoči 4—5 m daleč, t. j. trikrat več od dolžine svojega telesa. Prav toliko skoči tudi tiger.

Iz Gorenjske

Brezobzirno postopanje proti komunističnim saboterjem. »Karawanken-Bote« z dne 23. avgusta poroča z Bleda, da je od šefa civilne uprave imenovano posebno sodišče obsodilo na smrt zaradi priprav komunističnih sabotažnih dejanj, prepovedanega nošenja orožja in kirjenja komunističnih letakov naslednje komunistične saboterje: Franca Sterna iz Farnje vasi pri Spodnjem Dravogradu; urarja Henrika Sagnerika iz Farnje vasi pri Sp. Dravogradu; strojnika Jurija Messnerja iz Dobje vasi; zidarja Rafaela Paulina iz Dolgega brda; zidarja Mihaela Spacapanja iz Poljne pri Prevaljah in Antona Jeriča iz Dolgega brda.

V Trzinu je pred kratkim umrl Franc Meršol, ki je dočkal visoko starosti 86 let.

Od Sv. Martina v Tuhinju je odšlo na delo v Zgornjo Koroško 30 poljedelskih delavcev.

Novo mesto

Z drvečega avtomobila je padel 33-letni krošnar Janez Štubler iz Malih Lesč v občini Metlika okolica, je šel po cesti proti Novemu mestu. Na cesti ga je dohitel tovorni avtomobil. Štubler je prosil šoferja, da mu dovoli sedeti na vozilo. Šofer mu je dovolil in Štubler se je spravil na zadnji del vozila, kjer je brezskrbno sedel. V Mačkovicu pa je nesreča hotela, da je Štubler padel z drvečega avtomobila ter obležal na cesti s težkimi poškodbami na glavi in z zlomljeno roko. Šofer, ki je nesrečo kmalu opazil, je Štublerja naložil na avto in ga odpeljal v kandijsko bolnišnico, kjer se sedaj zdravi.

Nesreča bivšega župana. V kandijsko bolnišnico so pripeljali bivšega župana Janeza Oparo iz Mirne Peči. Župan je iz hoste vozil drva. Na slabem kolovozu se mu je voz prevrgel in ga tako nesrečno zadel po desni nogi, da mu je zlomil. Gospodu županu želimo, da bi čimprej okreval.

Človek mora spati

Zaradi odpočitka mora človek dnevno spati. Ob prvem letu starosti mora otrok spati 18 ur, v četrtem letu 14 ur, v 15. letu okoli 10 ur, odrasel človek pa potrebuje 7—8 ur spanja.

Človeška kri

Vsak odrasel človek ima 4,5—5 litrov krvi, kar znaša približno trinaesti del teže telesa. Število rdečih krvnih teles znaša skupno 25 bilij. V kub. cm krvi je 5—5,5 milijona rdečih krvnih teles. Vsako telesce je težko 0,00000008 mg. V premeru pa ima 0,0078 mm. Smatrajo, da ima človek v krvi skupno 34 milijard belih krvnih teles. Teh je v kub. cm krvi 9000.

Mišek POŠTNI PILOT

XIII.

Vse je pripravljeno za napad

Pilot tistega letala, ki je bil z letalom srečal Miška, je brž priletel na tisti kraj, kjer je Mišek pristal, da bi ga rešil padala.

»O! Koga vidim! Mišek!«

»Seveda, jaz sem!« mu je ta odvrnil. »Pa nikar ne trativta čas. Kar brž me odpelji na letališče!«

Mišek je vstopil v letalo. Med poletom je sam sebi čestital, da je imel takšno srečo.

»Kako sem vendar srečen, o Strcelj in Svetožreč, je vzkliknil in se zasmejal, dni ga človeka več na svetu, ki bi si bil kaj takega izmislil!« Čez nekaj minut je letalo pristalo na letališču.

»Suheč!« je zaklical Mišek in se od veselja zasmejal.

»Oh, oh! Ali prav vidim!« je na ves glas zavpil Suheč. »Saj to je vendar Mišek! Ali si videl pajčevino?« je vprašal dalje, segajoč mu v roko.

»Videl, videl!« Pa še vse druge stvari sem videl,« je dejal Mišek. »Videl sem pajčevino, kapitana Zamaska, kralja Svetožreca in tisto drugo barabo — Strcelja...«

Medtem se je zbrala gruča samih pilotov in mehanikov krog Miška. A ta jim je zaklical: »Zdaj ni čas za to, da bi se pogovarjali. Najprej moram k generalu Kihovcu.«

KULTURNI OBZORNIK

Razprava o zvezi visoke umetnosti z ljudsko

Odkar je naša univerza sprejela načelo, da se morajo disertacije njenih mladih doktorjev tiskati, je izšlo že veliko pomembnih znanstvenih del, ki so s strani svoje stroke prinesli osvetljava v najrazličnejše panoge slovenske preteklosti. Eno takih pomembnih del je tudi disertacija mladega umetnostnega zgodovinarja in etnografa dr. Fr. Kosa, asistenta v našem Etnografskem muzeju, ki je vzel za svojo nalogo, osvetliti tak predmet iz naše umetnostne zgodovinske preteklosti, ki bi pripadal prav tako v stroko umetnostne zgodovine, kakor tudi etnografije. In naravnost zavidljivo zvezo obeh teh dveh disciplin nudijo slovenski leseni poslikani stropi iz naših starejših cerkva, kakor jih je imela doslej v evidenci umetnostna zgodovina (Stele, Stegenšek, Marolt itd.), pa spadajo prav tako tudi lahko v ljudsko umetnost, torej v etnografijo, iz katere pa imamo v umetnostnem oziru prav malo gradiva (Vurnik), ali pa preveč apodiktičnega in enostranskega (trditve o raznih slovenskih samobitnih slogih na našem pohištvo, o samorodnosti ljudske umetnosti itd.). Ta predmet, ki spada kot omenjeno v obe stroki, ki predstavlja lepo zvezo med visoko umetnostjo in ljudsko, je dal s svojega bogato problematiko, pa tudi z razmeroma bogatim gradivom hvaležno snov za razpravo »Ornamentika lesenih poslikanih stropov v cerkvah na Slovenskem«, katero pa o tem univ. prof. dr. Stele, dr. Mole in dr. Zupančič tudi odobrili kot inavguralno disertacijo za dosego doktorske časti.

Lesene poslikane stropne naših podružničnih cerkva smatra pisatelj za eno najstarejših ornamentalnih okraševalnih del našega človeka, torej predmet, s katerim se peča etnografija, obenem pa kot lik-ornament spada tudi v zgodovino likovnih umetnosti, v umetnostno zgodovino. Kakor so slovenska umetnostna zgodovinska razpravljanja veljala samo delom visoke umetnosti, je sedaj Kos z metodami te discipline posegel tudi v ljudsko umetnost ter z nabranim umetnostno zgodovinskim gradivom osvetlil vprašanje iz etnografije, namreč problem ljudske umetnosti sploh. Zato že v prvem poglavju poda teoretično problematiko ljudske umetnosti, ki je ne pojmuje v splošno romantičen smislu avtonomne, samorodne in nespremenljive narodne umetnosti kateksohen, zopet pa je tudi ne podcenjuje in ne vrednoti kot zgolj degeneriranje, pokmetenje visoke umetnosti, kar bi pomenilo padelek brez notranje vsebine, temveč jo pojmuje v njeni razvojni rasti in v njeni notranji ustvarjalni sili, ki jo kot izrazno sredstvo čustvovanja široki množici nasproti kičarskim brezosebnim produktom novejšega časa. Tako je poudaril načelo kvantitete tudi v tej svojevrstni panogi. Avtor se približuje vzniku te umetnosti na umetnostno-psihološki osnovi ter jo bolj kot s teoretičnimi uvodnimi besedami potrjuje s svojim gradivom ter dognanjem iz gradiva samega.

Za glavno opazovanje, na katerem gradi svoje rezultate, vzame ornament, ki ga tudi drugi pisatelji smatrajo za glavno izrazilo ljudskega elementa, nosilca ljudskega umetniškega izraza ter ga obdela z ozirom na njegovo funkcijo v uvodu, v gradivu pa z ozirom na njegov razvoj stilnega in vsebinskega značaja.

Razpravo samo pa začneja z obravnavanjem postanka in razvoja lesenih stropov sploh ter označuje njih vzrok v antiki in preko starokrščanske dobe, ki je rodil rimsko baziliko, kraje, kjer je še ostal živ in kako se je s časom spremenil v obok. Posebej se je ozrl na položaj pri nas, kjer je večina naših starejših cerkva imelo lesen poslikan strop ter po vzrokih, ki niso bili samo materialnega značaja (bogastvo lesa, manjši stroški) temveč tudi notranji, čustveni (domačnost), ter torej na občutju ljudskega duha temelječi. Tudi tak lesen strop ima svoj razvoj v času in posebnostih vsakokratnega duha ter tudi avtor v nadaljnjem razpravljanju obravnava najprej gotoski strop z ozirom na njegovo dekorativno organizacijo, to je kako iz najstarejšega longitudinalnega gotoskega stropa prehaja v kasetivnega z mnogimi renesančnimi posebnostmi, ki pomenijo spremembo izraza in pripravlja pri nas baročni okus. Ohranjeni material daje gradivo iz prve polovice XV. st. ter lahko iz stropov pri Korenu na Vrhniki ali iz Mute ter še nekaj drugih zgledov vidimo, kako je razdeljen strop v smislu visoke gotoske umetnosti, kot ornamentika deske, pa se kmalu potem razdeli v kvadratno polje kot samostojen organizem, kar je znak nove dobe.

Tako se novo renesančno pojmovanje prostora kaže že v sv. Vidi na Martinjaku ob Cerkliskem jezeru (1621), dasi se popularizira šele pozneje ter se razvije v poznejše baročno (gosteče) pojmovanje poslikanih stropov in ornamentike. Namesto severnega vpliva pride vpliv juga, italijanske arhitekture in slikarstva ter da v našem ljudstvu nov pogon za lastno ustvarjanje v okvirju ljudske umetnosti. Tako se spreminjajo oblike v ustvarjanju samem. Da se je spremenilo gotosko pojmovanje, so mnogi povzročila taka kvaliteta dela novih oblik kakor jih hranita Sv. Vid ali Gosteče, ki pomenita največje bližnje visoki umetnosti ter jih je napravila roka tujca, ali pa v tujini šolanega mojstra. Odtod je dobila nova ljudska umetnost in vaška delavnica nove vzmeti za svoje lastno ustvarjanje.

Isti proces avtor dokumentira tudi na pregledu razvoja ornamenta, ki ga razbira najprej z ozirom na ornamentiko patroniranih stropov, ki so znak prvotne neosebne kolektivne duševnosti, pozneje pa z roko delanih, že individualiziranih likov, ki pomenijo večjo individualnost in naturalističnost, pa zopet novo pobudo za renesančno oz. baročno posnemanje narave. Tako je za gotosko patroniranje ugotovil najprej posnemanje splošno veljavnih gotoskih arhitekturnih in ornamentalnih oblik, potem pa pojemanje predlog ter stiliziranje že znanih motivov. Ko je tako to metodo pripeljal do največje preproščine, je zopet tuja visoka umetnost, v tem pogledu baročna, odkrila novo polje, naravo, ki jo je odslej zopet svoji tradiciji stiliziral in kralj v skladu s svojim okusom. Tako je v svojem gradivu iškal ljudske delavnice tega časa ter tako nakazal, kako so se pridobitve visoke umetnosti v ljudski pokazale kot plodne ter kot gibalne sile novega razvoja postanka ljudske umetnosti. Ta svoja odkritja je tudi tehnično uporabil za datiranje ornamentov po teh cerkvah ter tako iz etnografskega stališča prinesel pomoč umetnostni zgodovini. Tako pa je tudi pokazal na zvezo med visoko umetnostjo in ljudsko.

Na podlagi tega rezultata dneva gradiva, je ugotovil v posebnem poglavju zvezo med visoko umetnostjo in ljudsko, kjer je ljudska sicer svojevrstna s svojim lastnim razvojem, ki se ne ulema s časom in korakom z razvojem visoke umetnosti, pa da od visoke umetnosti dobi pogona, izraz in

novi odkritje, kateremu spočetka stoji hladna ob strani, če pa prija ljudskemu okusu, ga sprejme in svoj lastni tradicionalni razvoj usmeri po njem. Tako avtor deli sedaj tri glavne faze slovenske ljudske umetnosti: 1. prvotno, ki je nam malo znana; 2. gotosko in 3. baročno, ki je še sedaj izraz ljudskega čustvovanja in lastnega ustvarjanja.

Poslikani stropi so na prehodu med visoko in ljudsko umetnostjo ter z nekaterimi primeri bliže visoki (Gosteče, Sv. Vid) umetnosti. O drugih pa moramo biti bolj mnenja, da so dobra dela ljudske umetnosti, kakor pa da so slabi, degenerirani posnetki visoke umetnosti. Zveze med obeh je postavljena tako, da imamo pri nas še opravka z resnično ljudsko umetnostjo v oblasti poslikanih stropov. Obenem je tudi ta umetnost dokaz, da rastemo kot ljudstvo bolj pod vplivom zapada kakor pa vzhoda, kjer živi ornament samo še v svoji primitivnosti funkciji in obliki. Pri vprašanju pa, v koliko ta umetnost kaže enotno narodni značaj ter v koliko je resnično slovenska, pa poudarja, da je vse to samo hipotetičnega značaja, ker je opaziti več različnih vplivov od drugod ter ne moremo tej ljudski umetnosti dati oznake, narodna, oziroma samorodna. Pač pa lahko trdi, da smo pri sklepanju ravnih stropov aktivno sodelovali, da je vzniknilo blizu nas ter da je vse to resnično — čustveno — naše, ker ga občutimo kot domače. Toliko si on na podlagi gradiva upa trditi, dočim bi kdo drugi na vse grlo kazal na te ornamente kot samo naše, in sicer morda edino našo slovensko obliko izživljanja. Pri takih podrobnostih razpravah šele vidimo, koliko je treba znanja in iskanja, preden človek prodre v smisel oblik in v koliko jih moremo res smatrati za našo samorodnost (glede avb in peč je to ugotovil pok. Vurnik, za lesene stropne in njih ornament pa sedaj Kos).

Na koncu te tehtne razprave, ki je prinesla novo razsvetljava problemov ljudske umetnosti sploh, je dodan tudi natančen opis vseh teh stropov po naši celotni Sloveniji ter znaša 52 št. Tako veliko je bilo gradivo za to delo, ki temelji tudi na obširni, najmodernejši literaturi, v splošnih vrednotenjih visoke in ljudske umetnosti, manj pa o predhodnih delih za naše gradivo, ki jih je zelo malo ter je tudi v tem pogledu razprava pomembna.

Mladi znanstvenik je kot umetnostni zgodovinar tudi etnografiji storil veliko uslugo, ali pa tudi obratno kot etnograf si je koristno za svojo stroko prisvojil metode umetnostne zgodovine, ter kakor je Vurnik prenesel Cankarjeva umetnostna merila na glasbo, tako jih je on uporabil pri etnografskem gradivu.

»Znatj trpetje, tak je naslov (»Saper soffrire«) lepe knjige, ki jo je napisal Nino Salvaneschi (izd. Borello, Milano 1941).

Ta ital. katol. pisatelj se je že močno priljubil tudi s prejšnjimi knjigami, n. pr. »Il pastore sulle vette«, kjer razmišlja o globinah človeškega duševnega življenja, ki se zlasti danes odraža na zunaj v tem, da smo le prevečkrat — volkovi med sabo. V pričujoči knjigi z bratsko besedo razlaga pomen trpljenja. Gorje tistemu, ki ne doume etične vsebine trpljenja, vleče je s sabo kot težek križ s kletvino v ustih. Blagor onemu pa, ki »brata trpljenja« doume in se znan z njim notranje obogatiti tako, da ga privede k pravemu Tolažniku. Vse to pove Salvaneschi v poetičnih in globokih besedah. Knjiga je kakor nalašč za naše dni!

C. L. J. E. Pod to značko se skriva veliko delo za prodiranje italijanske kulture preko meja. Ta »Comitato per il Collocamento del Libro Italiano« (Odbor za razširjenje italijanske knjige), v katerem sedijo zastopniki prosvetnega ministrstva, zveze avtorjev, časnika, izdajateljev in drugih v poštev prihajajočih ustanov, ima namen širiti italijanske književne dela v tujih jezikih in v tujih krajih. V inozemstvu bodo nastavljeni posebni agenti, nekaki »konzuli italijanske knjige«, ki bodo vršili te posle. Oni bodo tudi sklepali s tujimi založnicami za prevode in natisne. Tako bo delo za prodiranje italijanskega duha smotno urejeno.

Iz Hrvatske

Kanonik dr. Pavel Lončar obsojen na smrt. »Donauzeitung« poroča iz Zagreba, da je naglo sodišče zaradi protidržavne in protiuskušne propagande in zaradi žalitve poveljnika obsodilo na smrt kanonika dr. Pavla Lončarja. Na predlog pravosodnega ministrstva je poveljnik smrtno obsodbo spremenil v kazen 20 let ječe.

Komunistična tolpa uničena. Pod tem naslovom objavlja »Donauzeitung« iz Zagreba poročilo, v katerem pravi, da so po uradnih hrvatskih podatkih srbske komunistične in četniške tolpe dne 2., 3. in 9. avgusta zopet napadle v Liki vasi Vrtoče, Kruševac in Lastovo ter so razdejale hiše in napravile pravi pokol med ljudstvom. Priznavašali niso niti ženam, otrokom in dojenčkom. Zupnika in Kruševac so najprej mučili, nato mu pa odsekali glavo, truplo pa vrgli v zažgano cerkev. Na lice mesta je takoj prihitelo vojaštvo, ki je stopilo v borbo z oboroženimi četniki in komunisti. Med bojem so ujeli 180 članov te družine, ki so bili takoj od naglega sodišča obsojeni na smrt in tudi ustreljeni.

Milan Huzjak s tovariši obsojen. Posebno narodno sodišče v Zagrebu je zadnje dni obsodilo več funkcionarjev biv. jugoslovanskega režima zaradi njihovih postopanj z ustaši v tkzv. liškem ustaškem pokretu. Na dosmrtno težko temnico je obsojen Milan Huzjak, Vatroslav Ondriška in Nikola Vujačić po na 20 let težke temnice.

V Zagrebu uradno poročajo, da je na podlagi poročil armade in ustaške vojske lahko smatrati neodvisno državo Hrvatsko za očisto vseh komunističnih in četniških družin ter se tudi promet v posameznih krajih nemoteno razvija.

Zastopstvo Zveze kulturnih in narodnih društev iz Karlovca pri poglavniku. Oni dan je poglavnik sprejel zastopstvo Zveze kulturnih in narodnih društev iz Karlovca, ki mu je ob tej priliki izrazilo popolno vdanost. Za njihove pozdravne besede in izraze vdanosti ter pripravljenosti za borbo zaradi ohranitve neodvisne države Hrvatske, se je poglavnik zahvalil z govorom, v katerem je poudarjal, da je mesto Karlovec izvršilo svojo vojaško, kulturno in prosvetno dolžnost. Svoj govor je pa zaključil z besedami: »Zavedati se moramo, da preživljamo in bomo še preživljali težke dneve na vseh poljih, tako na gospodarskem in če hočete tudi na vojaškem, ker smo sestavni del po duši in po srcu ter po zemljepisnem položaju novega sveta, ki se ustvarja, nove Evrope v novem duhu in redu in za zgraditev novega življenja. Posebno v prijateljskih in zavezniških odnosih z našimi velikimi zavezniki moramo in hočemo doprinesiti vsako žrtev in vsak obol, ker imamo z njimi tudi skupnega neprijatelja in skupno isto usodo za sedanjost in bodočnost. Napram njim bomo izpolnili vsako dolžnost, ne oziraje se na žrtve, pa naj bodo še tako težke.«

Novi nemški vojaški zastopnik v Zagrebu. V Zagreb je dopotoval novi zastopnik nemške vojske grof von Spee. V spremstvu generala von Horstenau je bil sprejet tudi pri poglavniku.

Poglavnik častni občan Zemuna. Pod vodstvom župana Seiferta se je te dni mudilo v Zagrebu zastopstvo zemunske občine. Sprejeto je bilo tudi pri poglavniku in mu je izročilo diplomu, s katero je sedanjí občinski odbor v Zemunu imenoval poglavnika za častnega občana.

Oredbe o nošenju ustaške uniforme. Glavni ustaški stan je izdal oredbo o nošenju ustaške uniforme. Po tej oredbi smejo nositi ustaško uniformo samo tisti ustaši, ki so uvrščeni v ustaške enote in to: 1. ustaško uniformo vojaškega značaja samo pripadniki telesne ustaške čete, člani posameznih aktivnih ustaških čet in člani 13. vseučilišnega napalnega polka. Ustaške uniforme nevojaškega značaja pa: visoki državni funkcionarji in uradniki, funkcionarji v glavnem ustaškem po-

jih krajih. V inozemstvu bodo nastavljeni posebni agenti, nekaki »konzuli italijanske knjige«, ki bodo vršili te posle. Oni bodo tudi sklepali s tujimi založnicami za prevode in natisne. Tako bo delo za prodiranje italijanskega duha smotno urejeno.

Pod lipami št. 7

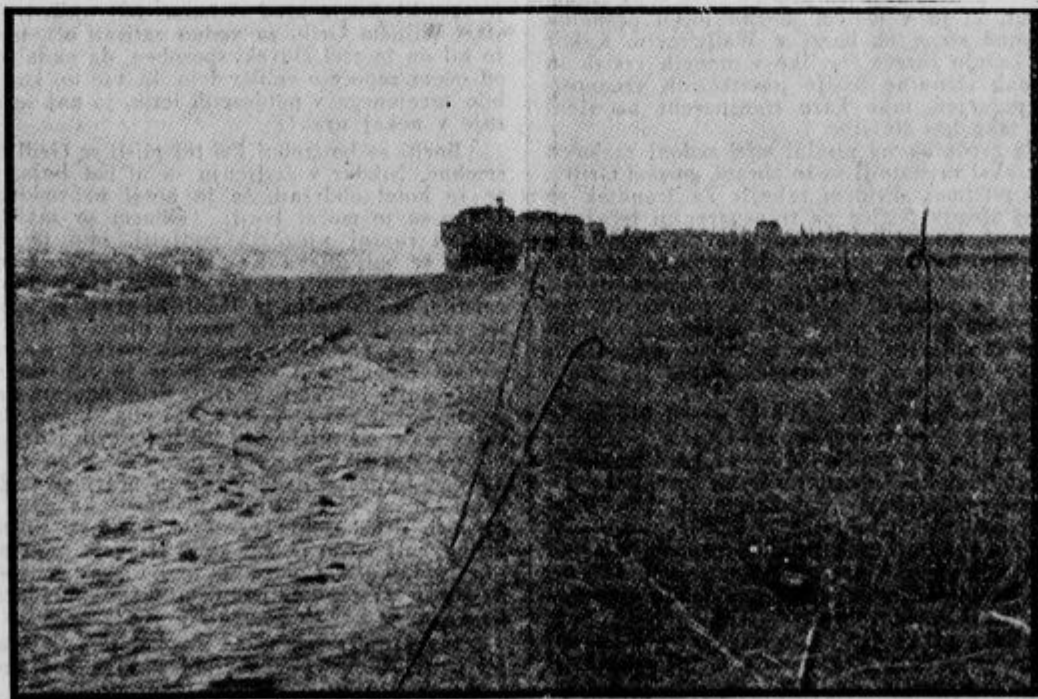
Zgodovina palače sovjetskega poslaništva v Berlinu

Palača sovjetskega poslaništva v Berlinu ima za seboj zelo pestro zgodovino. Stavbna parcela je bila prvič zazidana pod Friderikom Viljemom Prvim. Prvi lastnik palače ni znan. Lastnik palače so se večkrat menjavali, dokler je nazadnje ni dobila princezinja Amalija, sestra Friderika Velikega. Princezinja je dala hišo prezidati in v visokih mesecih vse do svoje smrti 1787. l. V svoji oporoki je palačo zapustila prestolonasledniku, poznejšemu kralju Frideriku Viljemu Tretjemu, ki jo je za prodal nekemu ritmistrju, ta pa zopet dalje vojvodinji Doroteji Kurlandski, vdovi vojvode Kurlandskega, Petra. Duhovita vojvodinja je palačo spremenila v družabno središče tedanjega Berlina.

Hčerka vojvodinje je po smrti svoje matere

prodala palačo leta 1836. rusnemu carju Nikolaju I. za 95.000 talarjev za potrebe carskega zastopstva v Berlinu. Car Nikolaj I., ki je bil tudi sorodnik pruskega kralja, je prihajal sam večkrat v Berlin in je stanoval v svoji palači. Berlinska občina mu je naslednjega leta podelila tudi diplomu častnega občanstva. Na carja se je moralo tudi vedno obračati njegovo zastopstvo za dovoljenje, če je hotelo prirediti v palači večji sprejem ali pa kakšno drugo slovesnost. Šele zadnji ruski car Nikolaj II., ki je bil zadnjič v Berlinu malo pred izbruhom revolucije leta 1917. in je tudi stanoval v svoji berlinski palači, jo je nato podaril ruski državi.

Zahtevajte v vseh lokalih »Slovenca«

V severni afriški puščavi Marmarika noč in dan drve italijanske avtomobilske kolone proti Sollumu, kamor tamkajšnjim borcem dovajajo okrepitve, da nadaljujejo uničujoče boje

veljstvu in v ustaški nadzorni službi. Ustaši, ki nosijo uniformo vojaškega značaja, smejo nositi tudi vojaško orožje, ostali ustaši, ki po tej oredbi se lahko nosijo uniformo, pa samo samokres. Po tej oredbi tudi nihče drugi več ne sme uradovati, kakor samo državne oblasti.

Novo potovalno naglo sodišče št. 1 v Zagrebu. Pravosodni minister dr. Puk je imenoval člane novega potovalnega naglega sodišča št. 1 v Zagrebu. Njegova pristojnost se razteza na celo državno področje.

Dosedanji predsednik naglega sodišča v Tuzli Edo Trajer je razrešen, na njegovo mesto je pa postavljen Muhamed Barbić.

Tiralica za komunistično četniško tolpo. »Hrvatski Narod« objavlja tiralico velikega župana velike župe Prigorje s sedežem v Zagrebu za komunistično četniško tolpo, ki se je dne 19. t. m. pojavila v gozdu Divljača v občini Sesvete pri Zagrebu in ki je streljala na orožniško patruljo ter ubila orožnika Novakovića. Sedaj je izginila proti Sljemenu. Za vsako glavo te družine je razpisana nagrada 10 tisoč kun.

Urejevanje toka Save. Od Jasenica do Rugvica so pričeli urejevati tok Save. Za prava dela je odobren kredit 25 milijonov kun.

Novi planinski dom na Sljemenu. Uslužbenici Poštne hranilnice v Zagrebu so pričeli zidati svoj planinski dom na Sljemenu. Stal bo milijon kun.

Prilagoditev hrvatskega družabnega življenja ustaškim načelom. Hrvatska vlada pripravlja zakonsko oredbo o prilagoditvi hrvatskega družabnega življenja ustaškim načelom in novim družabnim nazorom, ki vladajo sedaj v Evropi. Nova sindikalna sestava tako delodajalcev kakor tudi delojemalcev, se bo močno naslonila na tozadevno italijansko in nemško zakonodajo.

Mestna hranilnica v Zagrebu je dala za postavitev Starčevićevega spomenika 100.000 kun.

Blagoslovitev temeljnega kamna za delavsko naselje v Sarajevu. Dne 24. t. m. bo v Sarajevu velika ustaška slovesnost ob priliki blagoslovitve temeljnega kamna za delavsko naselje. Temeljni kamen bosta blagoslovila nadškof dr. Šarić in Reislulema dr. Spaho.

Dr. Stojan Brajša, odvetnik v Splitu, je postavljen za svetnika na sodišču v Zagrebu.

Iz Belgrada

Dva komunistična ustreljena. Z merodajnega mesta poročajo: »V soboto, dne 23. avgusta, so nemški vojaški organi hoteli legitimirati v parku pred Dijskim domom znana komunistična Stefana Gledjo, črkoslikarja, in Prvislava Marinkovića, dijak na Trgovski visoki šoli. Oba sta potegnila orožje in sta hotela z njim pobiti nemške vojsake. Njihovo namero je vojaštvo pravočasno opazilo ter ju je na mestu ustrelilo.« (Donauzeitung.)

Sedanjost profesorjev in uradništva s fakultet v Skoplju, Subotici in Sarajevu. Svet komisarjev je sklenil, da bo belgrajsko vseučilišče sprejelo in zaposlilo vse profesorje in ostalo pomožno osebje prejšnje filozofske fakultete v Skoplju, pravne fak. v Subotici in kmetijsko-gospodarske fakultete v Sarajevu.

Uredba o brezmesnih dnevih v Srbiji. Svet komisarjev je predpisal uredbo, po kateri sta četrti in petek brezmesna dneva. Ostale dneve lahko restavracije in drugi gostinski obrati pripravijo samo tri jedi iz govejega, ovčjega, kozjega ali svinjskega mesa. Gostu pa lahko postrežejo samo z eno jedjo z navedenim mesom. Uredba nadalje sploh prepoveduje klanje telet pod enim letom starosti, jagenjkov, kozličev in prašičkov izpod 20 kg teže. Klanje prascev, težkih od 20—40 kg in prodaja njihovih mesa kakor tudi potrošnja je dovoljena samo ob sobotah in nedeljah.

»Obnova« objavlja uvodnik o četniško-komunističnem obračunavanju v okolici Čačka ter opozarja na okolnost, da je imelo hajduštvo v Srbiji na sebi vedno nekaj privlačnega. Samo tako je razumeti dejstvo, da so imeli posamezni hajduki, med njimi tudi najkrvoločnejši razbojnik, med ljudstvom vedno dovolj privrženecov. Za to se sedaj tudi skrivajo razni temni elementi, ki blodiijo oboroženi po gozdovih in izvajajo saboterska dejanja na prometnih napravah in zgradbah, zažigajo žitnice in streljajo iz zaebe na neoborožene nemške vojsake in srbske orožniške patrole. Vsi ti ljudje izhajajo iz vrst komunističnih agitatorjev, ki vzdržujejo zveze z ekspozitami tretje internacionale. S svojimi saboterskimi dejanji bi radi izvali represalije okupacijskih oblasti, samo da bi se med ljudstvom napravilo nerazpoloženje proti Nemcem. »Obnova« poudarja, da akcija teh elementov nima ničesar skupnega z akcijami pravih četnikov ter takoj nato naglašja, da je v gozdovih še vedno mnogo ljudi, ki niso komunisti in ki so prepričani, da s sedenjem v gozdovih izvršujejo nekakšno nacionalno »osvobodilno« aktivnost. Ti ljudje so razkropljeni ostanki bivše jugoslovanske vojske, ki so se pred strahom ujetništva raji umaknili v planine. Vloga teh ljudi, ki se imenujejo pravi četniki za razliko od prve, je sedaj postala donkihoteska. Ti ljudje tudi nimajo ničesar skupnega s pobijanjem mirnega in delovnega ljudstva ter so zato tudi sami z orožjem nastopili proti komunistom. Zato »Obnova« poziva vse te ljudi, naj se mirno vrnejo na svoje domove in se z ostalim ljudstvom krepko lotijo dela za obnovo Srbije.

Javni ceniki v Srbiji. Komisarijat za cene opozarja vse trgovce, da morajo imeti na vidnih mestih obešene cenike vseh razpoložljivih stvari. Veletrgovci pa morajo izdajati račune, iz katerih je razvidna vrsta, kvaliteta, množina in cena kupljene blaga.

Pet sto milijonov državnih bonov za Poštno hranilnico. Komisar finančnega ministrstva Dušan Letica je od sveta komisarjev dobil pooblastilo, da lahko stavi poštni hranilnici v Belgradu zaradi pozitivne svojega poslovanja v Srbiji na razpolago državne bone v višini 500 milijonov dinarjev. Pri tem gre za prevzem enega dela kreditov, ki jih je pri Poštni hranilnici dvignila prejšnja država.

Opozorilo za potnike na Hrvatsko. Osebe, ki na svojem dovoljenju za potovanje v neodvisno državo Hrvatsko nimajo vize enega od naslednjih hrvatskih uradov: Prijavnega urada za hrvatsko domobranstvo v Zemunu, oficirja za zvezo v Belgradu v ministrstvu za pošto ali pa Hrvatskega kluba v Belgradu, se pozivajo, da si pred potovanjem v neodvisno državo Hrvatsko preskrbe potrebno vizo enega teh uradov, da se izognejo sitnostim pri potovanju.

Zaposlitev srbskih beguncev. S problemom srbskih beguncev se je zadnje dni bavila posebna konferenca, ki je bila pri komisarju Andri Popoviću. Največjo težavo pri rešitvi tega problema povzroča vprašanje nastanitve in zaposlitve številnih beguncev. Zastopnik srbskega ministrstva za narodno gospodarstvo je omenjal možnost zaposlitve beguncev v rudnikih in srbskih gozdovih. Glede prehrane so ugovorili, da zakonito določena odjava 1% letošnjega pšeničnega pridelka ne bo zadostovala ter bo potrebno povečati odjajo na 2 do 4%. Zastopniki ostalih ministrstev in gospodarskih ustanov so opozarjali na potrebo oživitve male industrije, ki bo pod novimi okolnostmi prav tako lahko zaposlila večje število beguncev.

Boguslav Kucyński:

RIM

»Jaz sem vdova,« se je predstavila Marija. »Ime mi je Marija Semprini, to pa je moja hčerka, Giulietta. Pet let je imela pravkar.«

»Da,« je pritrdil popotnik. Za hip je pomolčal, kakor da ga je sram, potem pa je sramežljivo povedal ime, ki so ga včasih dajali samo takim otrokom, ki niso prišli legalno na svet. »Ime mi je Antonio Esposito. Sem mlinar,« je dodal in pokazal roke, da bi bilo verjetneje. »Prav res sem mlinar.«

Toda Marija Semprini je navajena, da vsako reč natanko dožene. Zato gleda pozorno njegove dlani, vzame jih v svoje ter poskuša s prsti njihovo izdelanost. Nato pa ugotovi: »To bo držalo, Anton, da si mlinar. Toda kakor se zdi, že davno nisi delal.«

»Da,« reče Antonio in mu je še bolj nerodno. Kakor prej tudi zdaj molči, premišlja, nato pa pokazuje z roko na prsi: »Tu me je stisnilo. Dva mlinarska kamena naenkrat nesti, je preveč za takega Antonia Esposita, ki nikdar ni bil zelo močan.«

Starorimski nagrobniki se vrste v dveh vrstah pri poti tako, kakor marmorni pri novi aleji. Antonio in Marija sta sedla v vnožje enega takega velikega nagrobnika tam, kjer se ustavlja mestni avtobus. Antonio je vzel iz žepa ovoj svojih dokumentov, povitih s trakom.

»Glej!« je rekel, pokazujoč uradno potrdilo. Marija je vzela dokument, ga resno prebrala, potem dvignila oči, pogledala predse, pogledala na nekega fanta in dekletu, ki sta objeta za ramena stopala v kripti nekega grobišča, potem se ozrla na Antonia Esposita in rekla: »Torej tako, Antonio, ti nisi oženjen?«

»Ne,« je rekel Antonio.

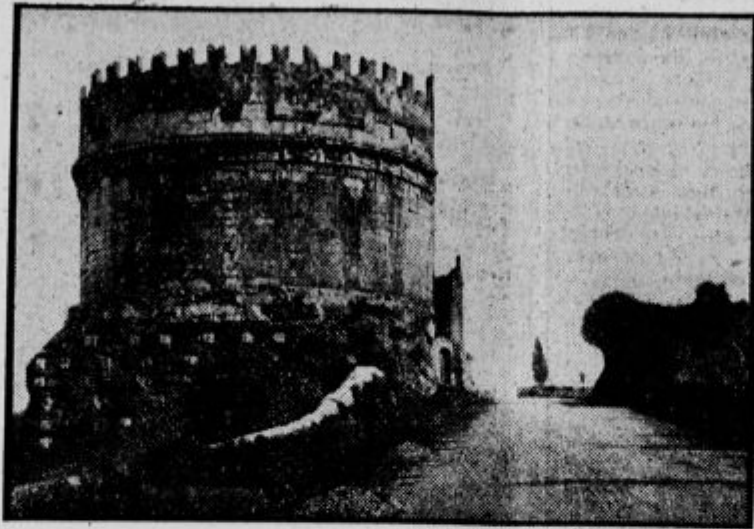
»Pa imaš dekleta?«

»Ne,« je odvrnil.

Grda Marija Semprini pa se je prav tako sladko zasmejala kakor prej rekla: »Toda jaz sem vdova, moj dragi Antonio!«

Nad njima raste iz kamnitih temeljev grob Cecilije Metelle, bel, in okrogel, na kateri je tablica z imenom Cecilije.

»Posvečen je ta grob tej krščanski mučenici,«

Grob Cecilije Metelle ob cesti Via Appia Antica

ki so jo v njeni lastni kopalnici dušili s paro, pa je niso mogli udušiti, zato so ji odsekali glavo s trikratnim zamahom meča,« je razlagal duhovnik, ki je pripeljal sem skupino žensk iz neke verske organizacije.

Če pogledaš vanj, je videti grob kakor vodnjak z nekoliko metrsko globoko. Na njega dnu leži nekaj listja, ki ga je nanesel veter. V razvalinah male palače, ki je prizidana in prav tako nima strehe, so samo zidovi in odprtine oken. V stene

so vzdane manjše izkopanine, v podnožje pa večje. Torzo volčice, ki doji dvojce mladičev, stoji pod zidom malo dalje nekaj prstov bogve čigave kamenite roke. Tu raste motella in punji topo, mirta in kaktus, na zidove se vzpenja edera, brljan, ter stoji v celoti porisan pokrov Senekovega groba z vso zgodovino njegovega življenja. Šest-

mahajo z njimi po zraku, pokazujoč, kako odhaja junak te narodne pesmi. Potem stopijo vsi k njej, da ji delajo družbo, stopicajo z nogami z drobnimi koraki na mestu, ter pevajo:

»Gremo, gremo, gremo!«

Zdaj nas hodi že šest oseb po česti. Pred nami potiska po klancu navzgor mož voziček s sadjem; videti je, da mu to večno romanje po VII. Apii dela precej težav. Nagnil se je nad svoj voziček, z glavo se naslonil na njegov rob, kakor da bi hotel zaspati ali pa se odpočiti, ter tako peha voziček z vso silo korak za korakom proti Rimu. Od tam pa mu prihaja že pomoč. Njegova žena mu gre naproti.

»Nisem mogla prej, Teodor,« se mu je opravičila, ko je videla, kako se muči. Prijela je z rokami za voziček ter ga prav tako kot mož porivala naprej.

»Nič ne maraj, Peppa, če si se zamudila. Saj bi sam vlek, samo danes sem natovoril več, kakor navadno, zato je težje,« ji je govoril mož in sta potiskala skupno.

Navadno predmestno življenje srečavamo po dvoriščih hiš ob Via Appia Antica. V pesku se igrajo otročki in v pločevinastih vazah cveto rože. Skozi vrata stare lesene hiše gleda bela in lepa ženska. Preko dvorišča stopi star in šepav mož, ki je njen mož. Ta mož gre v družbo kvartat, pa govori ženi najbolj preproste besede, pa se ne zaveda, da najbolj čudovite na svetu: »Svinje nakrmi in konje napasti, kajti vrnil se bom pozno!«

Pes se lovi po dvorišču, nekaj svinj in konj. Ženska je pogledala za svojim starim, šepavim možem in se mu nasmehnila. Videti je, da živita v ljubezni in prijateljstvu kljub njegovim poznim vratenjem, njegovi krajši nogi in preveliki starostni razliki. In možki stopi skozi davno ohranjeni, sedaj nikamor več ne vedeč stolp, mestna vrata, poteguje svojo daljšo nogo za krajšo, se spusti v dolinico, postane ob drevesu, na katerem je pribito jartje rogovje in stavi roko kot trobento k ustom in zavpije sosedu: »Carlo, greva!«

Malioglasil

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0,30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L. 1, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L. 0,60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Prodajalko

z večletno prakso, pošteno, ki zna samostojno voditi trgovino z mešanim blagom — se takoj sprejme. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Trgovina meš. blaga«, št. 10603.

Posestva

Vilo — hišico

z dvema stanovanjema, vrtom, blizu tramvaja ali avtopostaje — kupim takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Moj dom«, št. 10603.

LJUBLJANSKI

KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16.18. in 20. uri

Dva golena znane vojaške šole morata na zapoved cesarice za kazen poročiti dve gojenki iz penzionata. Lahko si mislite, kako odlična komedija je iz tega nastala!

Vena Vani, Elio Steiner, Silvana Ischino

KINO MATICA - TEL. 22-41

Izoren pevski in muzikalni spored: — Tunori-t Galliano Masini poje prekrasne ljubavne pesmi

Morska zvezda

Dodatek: Kulturni film o glasbenem in pevskega življenja v Italiji

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Filmska komedija s popularnim komikom OLIVER HARDY-jem

ZENOBIJA

Mnogo zdravega smeha! Odlična zabava za vse tiste, ki so potrebni veselja in razvedrila!

KINO UNION - TEL. 22-21

Istituto „Guglielmo Marconi“ - Venezia

specializzato corsi recupero anni e abbreviazione. — Proroga servizio militare. — Convitto. — Semiconvitto. — Pensionato alunni e scuole regie. Aperte iscrizioni. Chiedere programma.

specializzati tečaji za nadomeščanje let akrajanje učenih let. — Odložena vojaška obveznost. — Zaved za notranje in zunanje učenje. — Pensionat in krajeve šole. Vpisovanje prostlo. Zahtevajte program.

Kupimo

Kupujem

vse vrste cunj, šiviljske, krojaške odrezke, vreče po najvišjih cenah. Alojz Grebenc, Vošnjakova ulica št. 4, telefon 34-26.

Prodamo

Laneno seme

večje količino — prodaja Nabavna in prodajna druga v Novem mestu.

Zlatnina

Vsakovrstno

zlatu kupuje po najvišjih cenah. ŠERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Vsakovrstno zlato

briljante in srebro kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Franciščanska ulica 3.

Vajenci

Frizersko vajenko

sprejemam takoj. Novi trg št. 1, Fr. Cokan.

Objave

Najdeno

Kdor pogreša kolo z ev. št. 60888 in tovar, št. 185025, dobi naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10623.

Sobe

Oddajo:

Pisarniška soba

v strogem centru mesta, se odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10624.

Kolesa

Moško kolo

dobro ohranjeno, poceni prodam. Naslov v mlekarni Pred Škofijo, št. 17, Ljubljana.

Živali

Konja

6 leta starega, za težko vožnjo — prodam. Ljubljana VII, Jernejeva 14.

V najem

Lokal

z opremo ali praznega, oddam. Uredi se tudi kot stanovanje. — Zg. Šiška, Tugomerjeva 21. (n)

Išče se lokal

z stranskimi prostori v centru! Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Stranski prostori« številka 10622.

Stanovanja

Iščejo:

Stanovanje z 2 sobama

in kuhinjo, iščem v novi hiši. Sporočiti na naslov: Iv. G., Sv. Petra 40, prtl.

Kuriro

2951

DRVA

PRÉMOG

IV. SCHUMI

DOLENIŠKA

CESTA

Kupujte pri naših inserentih

Berite Slovenca in oglašujte v njem!

Carbone di legna e legna d'ardere acquistansi. Grandi quantitativi. — Assumiamo rappresentanze. — Scrivere:

Ditta FRANCESCO SIGNORINI, Via Vignati 3, Milan.

Lesno oglje in drva kupujemo v velikih količinah. — Sprejemamo zastopstva. Pisati:

FIERA di VIENNA

AUTUNNO 1941 (21-28 SETTEMBRE)

Riduzioni ferroviarie: Italia 30, Germania 60 %

Informazioni: Rappresentante Onorario Regionale della Fiera di Vienna: Ing. E. M. FELIX, Trieste, Via Fabio Severo No. 11 (Tel. 92-03)

SEJEM NA DUNAJU

Popusti na železnice: J ESENI 1941 (21-28. SETTEMBRE)

Informacije: Častni pokrajinski zastopnik dunajskega sejma: Ing. E. M. FELIX, Trieste, Via Fabio Severo No. 11 — (Tel. 92-03)

Dolarske hijene

Ko mu čez nekaj časa Charley prinese opoldnevnik, vidi Grill, da je pravilno računal. Časopisi že poročajo, da lesni kralj Harley Morton ne polaga nobene važnosti na razvoj dogodkov pri delniški družbi Grill, kar je nujna posledica razdrte zaroke. Prav zato pa je poročilo, ki so ga prinesli jutranjki, da je namreč delniška družba Grill izrpalja vse rezerve, tem bolj pomembno! Druga izdaja opoldanskih listov poroča že o prvih nazadovanjih tečajev vrednostnih papirjev družbe Grill. Grill pomeče časopise z mize, zaveda se, da mora storiti vse, kar se le da, da reši družbo. Hitro se preobleče in naroči Charleyu, naj mu pokliče avtomobil. In kaj se je avto ustavil pred mogočnim portalom Grillove palače, žele pohiti Grill iz veže in skoči v avto.

»V palačo Grill družbe! Hitro, hitro, kar se le da!« zapove soferju.

II. poglavje.

Pred polomom.

V dolgi veličastni ulici Pearlstreet, kjer ima mnogo newyorških milijonskih podjetij svoje trgovske palače, stoji tudi mogočna palača delniške družbe Grill. Je to pravi nebotičnik, ki gleda kakor mogočen možakar na pritlikavce okrog sebe. Ko pripelje sofer v bližino palače, da s sireno posebno znamenje. Velika okovana vrata, ki vodijo na dvorišče palače, se medtem že odpirajo in avtomobil zapelje s ceste kar na dvorišče palače.

Grill skoči z voza in hiti skozi veliko vežo do dvigala. V drugem nadstropju je njegova pisarna. Na velikanski mizi stoji cela vrsta te-

lefonov in signalnih naprav. Na levi je zvočnik, na desni so mikrofoni in košek pnevmatične pošte. Grill dvigne telefonsko slušalko, pritisne na gumb in zapove:

»Vsi ravnatelji naj pridejo takoj na sejo!« Nato vzame drugo telefonsko slušalko, poišče zvezo: »Halo, ali je tam borza? Prosim, obvestite zastopnike družbe Grill, naj se zberejo. Hitro! Pa me priključite na borzno poročevalsko službo.«

Komaj Grill položi slušalko na vilice, že zažari na steni nasproti pisalne mize velik transparent, ki je v malem merilu točen posnetek ogromne stene na borzi v Wallstreetu. Kakor tam kažejo žareče številke v mnogih vrstah in kolonah trenutne tečaje posameznih vrednostnih papirjev, tako kaže transparent na steni prav tako iste številke.

Iz zvočnika na pisalni mizi zadoni razločen glas: »Vsi ravnatelji so že zbrani, gospod Grill!« Grill pokima: »Pridem takoj!« Za trenutek se ustavi njegov pogled na transparentni tečajnici na steni. Ko najde družbo Grill in rudnike v Coloradu, ga kar pretrese, ko prebere številke. Tečaj delnic družbe Grill je že strašno padel! Včeraj so ponujali na borzi za delnico 105 dolarjev, transparent pravi, da jih sedaj ponujajo že po 62 dolarjev, delnice rudnikov v Coloradu so bile včeraj po 87 dolarjev, danes jih ponujajo po 43 dolarjev!

Grill nima pojma, kako bi mogel družbo in sebe rešiti pred polomom. Zanj velja le nekaj: boril se bo do konca! Samo to hoče povedati ravnateljem, od katerih sicer ne pričakuje nobenega upoštevanja vrednega sveta. Morda bo kdo izmed njih iztuhel vsaj kakšno pot, ki bo zavlekla polom za nekaj dni. Nenadoma mu šine misel v glavo. Dvigne slušalko, zasluša kolese na telefonu in pokliče zasebno telefonsko številko Harleya Mortona.

»Halo, tukaj Grill! Zvežite me, prosim, takoj z gospodom Mortonom!« Grill prisluhne:

»Kako prosim...« Roka se mu povesi, glava mu nekoliko omahne: kakor so mu povedali, je gospod Morton odpotoval s hčerko Gizelo pred dobri uro neznano kam. Nihče ne ve, kdaj bi se utegnil vrniti!

Grill še noče vstopiti pred ravnatelje v sejni dvorani. Umiriti in zbrati se hoče. Kar verjeti ne more, da je vse res, kar je doživel v tem kratkem času. Kakor težak sen se mu zdi vse to! Njegov oče je ustanovil podjetje pred 30 leti. Z neumornim delom, polnim žrtve, ga je zgradil. Ko je pred sedmimi leti njegov oče, stari William Grill, za vedno zatisnil oči, tedaj je bil on že zrel človek, sposoben, da nadaljuje od očeta započeto veliko delo. In vse to, kar je bilo zgrajenega v petdesetih letih, to naj se se-seje v nekaj urah?

Boriti se bo treba! Pri tej misli se Grill nasmehne. Nikdar v življenju se ni bal boja. Če se je hotel odbržati, če je hotel napredovati, vedno se je moral boriti. Tekmeči so zavistno gledali razvoj njegovih podjetij, zato je bila borba še bolj žilava. Kar mu šine misel, ki mu za trenutek osvetli to, kar se je morda v resnici zgodilo. Južna unija in Pacifiški trust že nekaj let nezaupljivo motrita razvoj njegove družbe. Povsod sta poskušala nagajati, povsod sta mu metala polena pod noge. Sicer je res, da sta Južna unija in Pacifiški trust drug napram drugemu, kakor pes in mačka. Saj oba skupaj skoraj popolnoma obvladata trg nekaterih izdelkov v vsej Ameriki. In če bi propadel eden iz te dvojice, bi obstal drugi edini in pravi gospodar vsega trga. V sedanjem primeru, ko gre za njegovo družbo, ki je začela postajati obema vedno bolj nevarna, saj jima je snela pred nosom rudnike v Coloradu, je pa prav mogoče, da sta se za trenutek pomirila in skupno udarila po njem. In kaj to pomeni?

Južna unija ima sama v rokah tla in dvajset bank. V Newyorku trobi v njen rog šest-

najst časopisov. Pacifiški trust ima štirinajst bank in dvanajst časopisov.

Grillu se dozdeva, da je resnici na sledu: Vse, kar se je zgodilo v zadnji noči, mora biti brezčasna in podla igra, ki naj bi dosegla to, da bi ga zapustil Harley Morton prav v trenutku, ko bi moral pomagati njegovi družbi. Prav verjetno je to! Toda, si misli zopet Grill, Gizela me je ponoči vendar videla v klubu in govorila z menoj. Domov pa me je pripeljala Maud Uppertown! Morda je bilo le res.

Toda slutnja ostane. Nikakor ne more uginiti medsebojne zveze dogodkov. Skrivnost pretekle noči je še v temi. Zato gre z odločnimi koraki v sejni dvorani.

Bežen pogled po obrazih njegovih ravnateljev mu pove, da smatrajo vsi položaj družbe za nevarčen. Z nekaj besedami oriše Grill stanje družbe, ne govori pa o dogodkih v zadnji noči. Noče zatrjevati, da ni bil v klubu. Nima več poguma zatrjevati to, o čemer je prepričan. Boji se pomilovalnih nasmehov, ki bi mu v obraz zagotavljali, da mu pač nihče ne verjame.

Nam manjkajo denarna sredstva, ki bi nam omogočila hiter nakup naših delnic. Samo tako bi mogli zadržati padec tečajev naših papirjev. Znano vam je, gospodje, da na Harleya Mortona ne smemo več računati. Poskusil bom vse, kar je le mogoče, da bom dobil posojila.«

Najstarejši ravnatelj podjetja zmaje z glavo: »Nemogoče, gospod Grill. Pravkar sem imel telefonski razgovor z Western banko. Ravnateljstvo banke vam je posodilo čedno vsoto na vaše delnice, ko so imele tečaj 105. Sedaj je njihov tečaj le še 62. Sporočili so mi, da bo Western banka vaše delnice vrgla na borzo takoj, kakor hitro bo padel njihov tečaj pod 50.«

Grill stisne zobe. Zaveda se, kaj to pomeni. Južna unija in Pacifiški trust bosta mogla kupiti vse delnice njegove delniške družbe za malenkostno vsoto. Postala bosta tako lastnika vsega podjetja.